

Прамая лінія
БОЛІ Ў ПАЗВАНОЧНІКУ? ШУКАЙЦЕ ПРЫЧЫНУ
 Дыскагенныя радыкуліты, астэахандро́зы, скалі́зы, розныя захворванні дробных суставаў пазваночніка, а яшчэ траўмы, якія могуць на доўга ўкласці чалавека на бальнічны ложак. Падобныя паталогіі не рэдкасць. Менавіта з пазваночнікам цесна звязаны ўсе нашы органы і сістэмы. Якія хваробы пагражаюць сёння пазваночніку, як засцерагчы ад іх і як змагацца з імі? Гэтай тэме прысвечана наша чарговая «прамая лінія». У ёй возьмуць удзел спецыялісты РНПЦ «Траўматалогіі і артапедыі»: **загадчык лабараторыі траўматычных пашкоджаных пазваночніка і спінога мозгу кандыдат медыцынскіх навук Андрэй Мікалаевіч МАЗУРЭНКА**, а таксама загадчык лабараторыі захворванняў і наступстваў траўмаў пазваночніка і спінога мозгу кандыдат медыцынскіх навук **Андрэй Уладзіміравіч БАБКІН**.
 «Прамая лінія» абудзецца 9 чэрвеня, у аўторак, з 16.00 да 17.00 па тэлефонах (8 017) 292 38 92 і 292 38 21. Папярэднія пытанні можна пакінуць па нумарах 8(017) 287 18 36 (Вольга Шаўко) і 287 17 57 (Сяргей Грыб).

Усім банкам у Беларусі дазволена браць у залог зямельныя участкі і здаваць іх у арэнду

Усім банкам у Беларусі дазволена браць у залог зямельныя участкі і здаваць іх у арэнду. Указ аб гэтым № 276 «Аб асобных пытаннях банкаўскай дзейнасці і прызнанні страціўшымі сілу некаторых указаў Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь» Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў 2 чэрвеня.
 Асноўная ўмова — наяўнасць ліцэнзіі на ажыццяўленне банкаўскай дзейнасці ў частцы правядзення банкаўскай аперацыі па размяшчэнні прыягнутых грашовых сродкаў ад свайго імя і за свайго кошт на ўмовах зваротнасці, платнасці і тэрміновасці.
 Як растлумачылі ў прэс-службе, указ прыняты ў мэтах развіцця банкаўскай дзейнасці і сістэмы крэдытавання. Дакумент накіраваны на рэалізацыю пайнамоцтваў кіраўніка дзяржавы па вызначэнні пераліку банкаў, якія маюць права быць залогатрымальнікамі зямельных участкаў і правы арэнды зямельных участкаў, што з'яўляюцца прадметам адпаведна іпатэкі, залогі. Пры гэтым указам не пералічваюцца канкрэтныя банкі, якія маюць права быць залогатрымальнікамі зямельных участкаў і правы арэнды зямельных участкаў, а ўстанаўліваецца правіла, згодна з якім гэта права абумоўліваецца толькі наяўнасцю адпаведнага спецыяльнага дазволу (ліцэнзіі).
 Указ уступае ў сілу пасля яго афіцыйнага апублікавання.

Андрэй ХАРКАВЕЦ: Парламенцкі дэбятнік

«Мы знаходзімся ў зоне абсалютнай бяспекі»

Міністр фінансаў Беларусі Андрэй Харкавец пазітыўна ацэньвае паказчыкі знешняга дзяржадоўгу Беларусі ў доўгатэрміновай перспектыве.
 — Калі казаць у доўгатэрміновым перыядзе пра дзяржаўны доўг (а ён у прычыне заўбеды разглядаецца як катэгорыя ў доўгатэрміновым перыядзе), скажу, што ў сярэднім наш доўг сёння — 11 гадоў да пагашэння. Гэта вельмі добры паказчык. Кошт — каля 4 працэнтаў гадавых. Гэта мізэрныя велічыні для абслугоўвання доўгу, — заявіў міністр на пасяджэнні Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па бюджэце, фінансах і падатковай палітыцы.

Ён прывёў дэпутатам і асноўныя паказчыкі, якія прымяняюцца для ацэнкі плацежаздольнасці дзяржавы. Па-першае, адносіны доўгу да ВУП. Паводле слоў міністра фінансаў, у міжнароднай практыцы ён прыняты на ўзроўні 50 працэнтаў, па беларускім стандарце — 20 працэнтаў. Сёння ж нашай дзяржаве ўдаецца трымаць планку 10 працэнтаў і, на думку кіраўніка профільнага ведамства, да канца года з улікам усіх запланаваных краінай запавяжэнняў, мы дасягнем максімум 14 працэнтаў. «Мы знаходзімся ў зоне абсалютнай бяспекі па гэтай пазіцыі», — размоваў Андрэй Харкавец. Па-другое, адносіны плаццяжоў па абслугоўванню доўгу да экспертнай вырочкі краіны. У міжнароднай практыцы дапускаецца 25 працэнтаў, у Беларусі вызначылі парог 10 працэнтаў. «А сёння знаходзімся яшчэ ніжэй і гэтым паказчыку», — запэўніў міністр. Па-трэцяе, адносіны доўгу да даходаў бюджэту. Ён складае менш за чатыры працэнтаў пры дапушчальных 10 працэнтах у свеце і сямі працэнтах у нашай краіне.

Паводле слоў міністра, падчас наядуўнага планаванага візіту эксперты рэйтынгавага агенства Standard & Poor's ацанілі магчымасці ЗША. На нашароччаны знешняга доўгу сёлета да 9 млрд долараў Беларусь. На сёння ж яго памер — 5 млрд.

У той жа час міністр прызнаў, што калі ацэньваць плацежаздольнасць краіны з пункту гледжання магчымасці маментальнага рэфінансавання доўгу, «тут ёсць пытанні». Аднак для гэтага ёсць эканамічныя метады работы і ў міжнароднымі фінансымі арганізацыямі, і з краінамі-донарамі. Міністэрства фінансаў бачыць магчымасці па забеспячэнні устойлівай бяспекі краіны ў гэтым пытанні. Паводле праграмы пашырэння фінансавання ў рамках МВФ, час карыстання крэдытам можна расцягнуць з чатырох да сямі гадоў. Ёсць і магчымасць рэзервавання сродкаў, якія атрымліваюцца ад МВФ, на рахунках у Вашынгтоне. Сярод іншых пазіцый таксама продаж уласнасці, выхад на знешні фінансавы рынак. «Ахвотнікі даць крэдыт Рэспубліцы Беларусь, паверце, ёсць», — запэўніў парламентарый міністр.

Падчас пасяджэння парламентарый абмеркавалі з прадстаўнікамі зацэаўленых ведамстваў праект закона аб зацвярджэнні справядзачы аб выкананні рэспубліканскага бюджэту за 2008 год. Дакумент можа быць разгледжаны ў Авальнай залі ўжо на наступным пасяджэнні сесіі. «Адна з найважнейшых задач беларускай дзяржавы — павышэнне ўзроўню і якасці жыцця грамадзян. Па сацыяльным блоку выканання ўсе абавязальствы за кошт сродкаў бюджэту па заробках, пенсіях, стывендэнцях, іншых грашовых выплатах насельніцтву», — праінфармаваў прадстаўніцкі законпраект, кіраўнік Міністэрства фінансаў. Рэальны рост заробкаў летас склаў 101,7 працэнта. «У мэтах стварэння спрыяльных умоў для фінансаванага аздараўлення, павышэння інвестыцыйнай прывабнасці, канкурэнтаздольнасці айчынай прадукцыі, эфектыўнасці вытворчасці прадпрыемствам пастаянна аказвалася дзяржаўная падтрымка». Паводле слоў спадара Харкаўца, больш за тысячы прадпрыемстваў атрымалі падтрымку на суму каля 2 трлн рублёў. Акрамя таго, былі зроблены ўсе запланаваныя захады па спрашчэнні сістэмы падаткаабкладання і зніжэнні падатковай нагрукі на прадпрыемствы.

Зоя ВАРАНЦОВА.

Расія маніпулюе паняццямі на перагаворах аб выдзяленні Беларусі крэдытаў. Аб гэтым паведаміў журналістам міністр фінансаў Беларусі Андрэй Харкавец, адказваючы на пытанне аб тым, ці сапраўды наша краіна адмовілася ад таго, каб узяць расійскі крэдыт \$500 млн расійскімі рублямі, перадае карэспандэнт БЕЛТА.

«Тут ідзе змешчанае паняццё. Мы запрошвалі два крэдыты: \$500 млн на папунаванне золатавалютных рэзерваў і паралельна вялі перагаворы на прызначэнні крэдыту ў аб'ёме 100 млрд расійскіх рублёў для фінансавання ўзаемнага гандлю, абслугоўвання ўзаемных разлікаў у расійскіх рублях», — падкрэсліў міністр.

«Расія прапанавала \$500 млн у расійскіх рублях. Паколькі расійскі рубль канверсоўны, то яны нам заявілі, што мы можам узяць гэты крэдыт і ў расійскіх рублях, і ў доларах, — дадаў Андрэй Харкавец. — Гэта не адмова ад таго, каб узяць крэдыт у расійскіх рублях. Мы гаворым аб двух прычыпова розных крэдытах».

Пры гэтым Андрэй Харкавец падкрэсліў, што для яго не з'яўляецца нечаканасцю заява расійскага боку аб тым, што ён будзе дэталёва вывучаць працэсы і тэндэнцыі ў беларускай эканоміцы. «Мы гатовы прадставіць усю неабходную інфармацыю. Статыстыка не такая дрэнная, але ёсць шэраг пытанняў па ўзаемным гандлі паміж дзвюма краінамі», — адзначыў міністр фінансаў.

Ён таксама паведаміў, што расійскія крэдыты, якія запрошваюцца, не плануецца накіроўваць для фінансавання расходаў бюджэту.

На набывцце прадуктаў і харчаванне па-за домам сярэднястатыстычная мінская сям'я ў I квартале 2009 года выдаткоўвала 600,4 тыс. рублёў у месяц

Пра гэта карэспандэнту «Мінск-Навіны» паведаміў першы намеснік начальніка Галоўнага статыстычнага ўпраўлення горада Аляксей Ярквец. З агульнага аб'ёму выдаткаў на набывцце мяса і мясапрадуктаў прыпадала 32,9 працэнта, малака і малочных прадуктаў — 17,9, хлеба і хлебабулочных вырабаў — 12,9, садавіны — 10,1, рыбы і рыбапрадуктаў — 6,1, агародніны і бульбы — 5,9, цукру і кандытарскіх вырабаў — 4,2, яек — 2,1, алею і жывёльнага масла — 1,2 працэнта.
 Алег ПАХОЛКІН, «Мінск-Навіны».

ЗВЯЗДА
 БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
 4 ЧРВЕНЯ 2009 г.
 ЧАЦВЕР
 № 101
 (26459)
 Кошт 600 рублёў
 ВЫДАЕЦЦА З 9 ЖНІУНЯ 1917 г.

Учора на выставе «Беларускі аграрны тыдзень» за званне самага здзірыстага змагаўся восемі пёуняў з Рэчыцкага, Жлобінскага, Калінкавіцкага і Мінскага раёнаў. Па словах Адама Казлова, галоўнага заатэхніка дзяржаўнага аб'яднання «Галыўграм», ініцыятара мерапрыемства, гэта звычайная беларуская пёуні, якія ёсць у любой гаспадарцы.
 Настасся ЗАНЬКО.
 (Працяг тэмы на 6-й стар.)

МАКСІМАЛЬНА ДОЛАР МОЖА АБЯСЦЭНІЦА НА 5 ПРАЦЭНТАЎ

На сусветных біржах курс долара да еўра працягвае «піраваць»: еўрапейская валюта, якая напрыканцы мінулага месяца пераадолела адзнаку ў 1,4 долара, і далей набірае вагу. Учора на рынку Forex раніцай плацілі за 1 еўра ўжо 1,42 долара, у той час як днём раней — 1,41. Атрымліваецца, што толькі за дзень «амерыканец» наступіў «еўрапейцу» больш як 1 працэнт.

Беларусам, якія ўсёго некалькі дзён таму актыўна «палявалі» за доларам, «купіўшыся» на чуткі пра дэвальвацыю нацыянальнай валюты, зноў ёсць пра што падумаць. Падзеі на сусветных рынках і ў нас «прыблі» долар, які пасля роты цпер дэманструе падзенне, а курсы еўра і расійскага рубля дадаюць у «вазе». Так, пасля ўрашанскіх таргоў на Беларускай валютна-фондавай біржы амерыканская валюта, курс якой да гэтага трымаўся на ўзроўні 2780 беларускіх рублёў за адзін долар, згубіў яшчэ пяціцвёрты і вызначаны на ўзроўні 2775 рублёў за долар.

А вось курсы еўрапейскай валюты і расійскага рубля наадварот узраслі з папярэдняга адпаведна 3923 і 90,46 да 3960 і 90,94. Такім чынам, трымаўнік «злітнага» зноў апынуўся перад выбарам: скідаць USD, які таннее, ці пачакаць, калі рост узновіцца?

Між тым, ёсць эксперты, якія не раіць рабіць паспешлівыя высновы з цяперашняй сітуацыі і «ставіць» на еўрапейскую валюту, свяджаркаючы, што яе курс адносна долара вернецца да ранейшых суадносін. Іншыя ж аналітыкі катэгорычна: адміністрацыя ЗША мае намер дазволіць Федэральнай рэзервавай сістэме друкаваць як мага больш долараў, каб закрэпіць гіганцкі бюджэтны дэфіцыт і пры такім раскладзе долар абваліцца. Прычым ператворыцца ледзьве не ў паперу для фанцікаў. А, значыць, выгадным укладаннем стане еўра. Што ж будзе насаміром, мяркуючы, вывеліцца толькі з цягам часу. Тым не менш, пра магчымы сцэнарый развіцця падзей мы запыталі ў экспертаў, меркаванні якіх, дамаем, будучы цікавымі.

— Тое, што долары не ператворыцца ў фанцікі, пра гэта заявіў кіраўнік Федэральнай рэзервавай сістэмы ЗША: ён не прыклінік слабага долара, — кажа кіраўнік Цэнтра макраэканамічных даследаванняў Інстытута эканамікі Нацыянальнай акадэміі навук Аляксандр ЛУЧАНОК. — Безумоўна, тая змісія, якую зрабілі ў

— Тым больш, што ў рэзервах многіх краін размерна вялікі запасы долараў. Але ж ёсць і такое меркаванне, што краіны пачынаюць пакрысе выводзіць з золатавалютных рэзерваў амерыканскую валюту. Цяпер шмат спекуляцый і вакол Кітая, які ўмудрыўся накіліць больш за ўсіх долараў: як мяркуюць, гэтая краіна здольная падставіць «паджоку» амерыканцам, адышоўшы ад іх валюты?

— Рэзкія рухі супраць амерыканскай валюты Кітай наўрад ці

Тое, што курс долара слабе ў адносінах да іншых валют, сведчыць, хутчэй за ўсё, пра наступнае: сусветная эканоміка выходзіць з крызісу. Наўрад ці Кітай будзе рабіць рэзкія рухі супраць долара.

будзе рабіць. Кітай трымае абмежаваную суму долараў у сабе ў «засеках» — гэта нявыгадна. Хутчэй за ўсё, грошы гэтай краінай укладзеныя ў дзяржаўны казначэйскія абавязальствы ЗША і яны працуюць у эканоміцы апошняй краіны. Тое ж, што яны лічацца за Кітаем, так, гэта кітайцаў крыху непакоіць, таму што даходзяць па перах Злучаных Штатаў падае. Вядома ж, Кітай будзе пакрысе пазбаўляцца ад долараў, але паўтарыся, розка рабіць гэтага не будзе. У выпадку, калі гэта краіна выкіне істотную суму амерыканскай валюты на сусветны рынак, долар дакладна абваліцца. А гэта кітайцам зноў жа нявыгадна.

— На ваш погляд, 1,4 долара за еўра — рэальны курс?

— Разумеюць, я заўсёды сумняваюся ў тэрміне «рэальны». Што значыць рэальны? Ён аб'ектыўна адлюстроўвае сітуацыю, што склалася на сёння, суадносіны попыту на тую ці іншую валюту. Любы курс рэальны, нават калі сітуацыя, што склалася, абумоўлена спекуляцыяй па той ці іншай валюце. Калі ж паставіць пытанне справядлівасці суадносін ці не, я лічу, што цялкам справядлівыя. — Нацыянальны банк Беларусі не дае прагнозу па

РОЗГАЛАС
 АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ СУТАК

ЛЕТА ЧАКАЕЦА ў РАДЖАЙНАЕ

Паводле прагнозаў беларускіх вучоных, сёлета ў лесах рэспублікі ў летне-асенні перыяд чакаюцца даволі спрыяльныя ўмовы для збору грыбоў і ягад.
 Паводле папярэдніх звестак, як паведаміў начальнік спецыяльнага дзяржаўнага ўпраўлення па выкарыстанню і аховы зямель, расліннага свету, лесоў і ландшафту Мінпрыроды Беларусі Уладзімір САУЧАНКА, ураджайнасць гэтага года — вышэйшая за сярэдняю. Грыбоў плануецца сабраць ад 35 да 38 тысяч тон (той эксплуатацыйны запас, якога павіна хапіць для насельніцтва, і для прамысловых нарыхтовак па шасці асноўных відах грыбоў). Ягад плануецца нарыхтаваць да 24 тысяч тон.

МАНЕТЫ ДА 65-ГОДДЗЯ ВЫЗВАЛЕННЯ...

Нацыянальны банк Беларусі з сённяшняга дня выпускае ў абарачэнне памятныя манеты «65 гадоў вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў», паведамілі карэспандэнту «Звязды» ў праўленні інфармацыі галоўнага банка краіны.
 Сярэбраная манета мае мінімаль 20 рублёў, пробу сплаву 925, масу 33,63 г, медна-нікелевая — мінімаль 1 рубель.
 Манеты адчаканеныя на РДП «Казахстанскі манетны двор Нацыянальнага банка Рэспублікі Казахстан».
 Сярэбраная адчаканеная якасцю «пруф», тыражом 4000 штук, медна-нікелевая — «пруф-лайк», тыражом 4000 штук.
 Ігар ГРЫШЫН.

ПЕРАКУЛІЎСЯ АЎТОБУС З ПАСАЖЫРАМІ

У аўторак днём на аўтадарозе «Узда-Энергетык» у раёне Дзяржынска ў дарожна-транспартнае здарэнне трапіў райсавы аўтобус.
 Як паведаміў карэспандэнту «Звязды» старшы інспектар УДАІ МУС Станіслаў Салавей, здарэнне зафіксавана а палове другой дня. Аўтобус МАЗ-103 рухаўся па прамоў дарозе, потым з'ехаў на правую абочыну і плаўна перакуліўся на бок. Пасажыры аўтобуса моцна не пацярпелі, у тым ліку дзякучы таму, што машына рухалася з невялікай хуткасцю. Толькі адна з пасажыраў, адначыў Станіслаў Салавей, атрымала незначныя траўмы. Што стала прычынай ДТЗ, цпер высвятляецца. Не выключана, што памыліся вадзіцель, які, магчыма, падчас кіравання страціў пільнасць.
 Ігар ГРЫШЫН.

АДВАКАТА «ЗЛАВІЛІ» НА \$55 000

У Мінску супрацоўнікамі галоўнага ўпраўлення па барацьбе з карупцыяй і эканамічнымі злачынствамі МУС затрыманы адзін з адвакатаў юрыдычнай кансультацыі Савецкага раёна сталіцы.
 Як паведаміў карэспандэнту «Звязды» ў праўленні інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС, юрыст папаўся на падбукторванні да дачы хабару. Прадстаўніцкі інтарсы свайго падабароннага, у дачыненні да якога завялі крымінальнаю справу за махлярства і які знаходзіўся пад вартай, адвакат прапанаваў жоўцы падарознага змянці меры стратывання: за стаюначае вырашэнне пытанні ён запрасыў 35 тысяч рублёў. Калі ж грошы апынуліся ў падбукторшыка, ён быў затрыманы аператыўнікамі. У дачыненні да адваката заведзена крымінальная справа, ён арыштаваны і праводзіцца далейшае расследаванне.
 Ігар ГРЫШЫН.

АД СЦЁКАЎ ПАЦЯРПЕЛІ І «ЧЫРВАНАКІНЖНІКІ»

Пра гібель рыбы ў рацэ Ашмянка паблізу вёсак Агароднікі і Замасцянкі Ашмянскага раёна паведаміў дзяржаўны інспектар.
 Падчас аследавання ракі на адлегласці 15—20 кіламетраў — да вёскі Жураны — была адзначана загнілая рыба, сярод якой выяўлены 32 стронгі і 6 харыусаў. Гэтыя віды ўключаны ў Чырвоную кнігу Рэспублікі Беларусь. Як мяркуюцца, адна з прычын забруджвання Ашмянкі — несанкцыянаванае скіданне сцёкавых водаў з ачышчальных збудаванняў. Бліжэйшыя СВК таксама вырашана правярэць адносна выкарыстання імі ядахімікатаў.
 Паблізу вёскі Краснае Утра ў Чашнінскім раёне таксама быў забруджаны вадаём: са свінагадоўчага комплексу «Зара» адыбуў сцёк у меліярацыйныя каналы, а ўжо адтуль — у вадаём. Гібель рыбы не зафіксавана. На аналіз узятыя пробы вады і грунту.
 Сяргей РАСОЛЬКА.

АЗС заправаць і за валюту...

Нацыянальны банк Беларусі з пачатку чэрвеня даў права прымаць замежную валюту ад фізічных асобаў (рэзідэнтаў і нерэзідэнтаў) пры рэалізацыі паліва, нафтапрадуктаў, звадкаванага газу праз аўтазаправачныя станцыі, размешчаныя на аўтадарогах з нумарацыяй «М-1» і «М/Е», а таксама праз АЗС у зоне памежных пераходоў нашай краіны. Адпаведнае рашэнне прынятае для захавання прывабнасці аўтамабільнага транзіту праз нашу краіну. Сёлета сфера выкарыстання замежнай валюты пры рэалізацыі паліва была звужаная з мэтай забяспечэння устойлівасці курсу нацыянальнай валюты і зніжэння узровень дэларэзацыі эканомікі.
 Ігар ГРЫШЫН.

ХРОНІКА АПОШНЯХ ПАДЗЕЙ

У МАЛДОВЕ ЗНОЎ НЕ АБРАЛІ ПРЭЗІДЭНТА

У Малдове пройдуць датэрміновыя парламенцкія выбары ў сувязі з тым, што парламент не абраў прэзідэнта краіны з другой спробы і павінен быць распушчаны.
 На пасяду кіраўніка дзяржавы кіруючая камуністычная партыя прапанавала прэм'ер-міністра краіны Зінаіду Грчаную. Падчас тайнага галасавання ёй, які ў першы раз, для перамогі не хапіла ўсяго аднаго голаса — апазіцыя зноў байкатавала выбары. «Апазіцыя блакавала абранне прэзідэнта, і ў адпаведнасці з заканадаўствам існуючы перадумовы для роспуску парламента і прызначэння даты датэрміновых выбараў», — заявіў прэзідэнт Малдовы Уладзімір Варонін.

МВФ: ВА ўКРАЌНСКАЙ ЭКАНОМІЦЫ РЭЗКІ АБВАЛ

Міжнародны валютны фонд змяніў прагноз па спадзе эканомікі Украіны ў 2009 годзе, гаворыцца ў прэс-рэлізе фонду. З-за больш пэсімістычнага, чым чакалася, развіцця сусветнай эканомікі, паніжэнне ВУП Украіны сёлета складзе восем працэнтаў. Раней у МВФ лічылі, што эканоміка краіны ў 2009 годзе зменшыцца на тры працэнта.
 Паводле меркавання адмыслоўцаў фонду, калі Украіна будзе прытрымлівацца рэкамендацый МВФ, пачынаючы з 2010 года ў эканоміцы краіны наступіць паліпаўненне. Прынамсі, у 2010 годзе рост ВУП Украіны можа склаціся каля аднаго працэнта.

ІНДЫЙСКІ ПАРЛАМЕНТ УЗНАЧАЛІЛА ЖАНЧЫНА З НАЙНІЖЭЙШАЙ КАСТЫ

64-гадовае выхадзец з касты неда-тыкальных, член правячай партыі «Індыскі нацыянальны кангрэс» Мейра Кумар абраная спікерам ніжняй палаты Індыскага парламента.
 Каставая сістэма ў Індыі афіцыйна адменена Канстытуцыяй 1950 года. Аднак у шматлікіх рэгіёнах Індыі членам недатыкальных кастаў дагэтуль забараняецца наведваць дамы і мець стасункі з членамі іншых кастаў.

ISSN 1990 - 763X

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 4.06.2009 г. (бял руб разлікаў)	
▼ 1 долар ЗША.....	2 775,00
▲ 1 еўра.....	3 960,20
1 латвійскі літ.....	5 580,69
1 лійтоскі літ.....	1 146,62
1 чэшская крона.....	147,63
1 польскі злоты.....	883,93
▲ 1 расійскі рубель.....	90,94
1 украінская грыўна.....	364,53

Курсы замежных валют для безвалютных разлікаў	
Цэнтрабанк РФ USD.....	30,5131
10 UAH.....	38,0458
1000 BYR.....	10,9720
EUR.....	43,6490

Падпішыцеся на часопіс: «Главыні Бухгалтэр, ГБ» на 2009 год у рэдакцыі па асамай выдзяў ліне. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01

ААТ «Агенцтва Уладзімір Грыбкоў» УНП 100024047 Ліцэнзія Мінскаўа № 02140/0172806 выд. 03.05.2004 ад 02.05.2009

Депозит «Праздничный»
 в белорусских рублях

Процентная ставка – **22 %** годовых
на 65 дней (первоначальный взнос 300 000 рублей).
 Ежемесячная капитализация, дополнительные взносы.
 По окончании срока возможность автоматического реформирования в депозит «Перспективный».

Сохранность и возврат средств физических лиц в ОАО «БПС-Банк» гарантируется в соответствии с законодательством Республики Беларусь

Тел.: 148 (бесплатно в стационарной сети)

ОАО «БПС-Банк». УНП 100219673. Лицензия Национального банка Республики Беларусь №4 от 13.11.2008 года

www.bpsb.by

«АДПАЧЫВАЮЦЬ УСЕ!»

альбо Летняя перазагрузка

Грады і сельскія раёны Магілёўшчыны прарекламы на штогадовай выставе «Прыдня-проўе-2009» турыстычныя і аздавальныя паслугі.

Удзельнікі выставы найперш імкуньлі зрабіць рэкламу сваім мясцовым славуціям. Кожны стэнд у Львовым палацы Магілёва меў сваю адметнасць: на адным сталі велікія натуралістычныя чучалы ваўкоў, на іншым дэманстравалі чужоўныя вышыўканы, а на трэцім частвалі драўнінамі, салам і бразавым сокам.

Аднак за некалькі гадоў турыстычная выстава ў Магілёве рушыла ад агульных прэзентацыяў да канкрэтных прапановаў. Большасць сельскіх раёнаў прапануюць канкрэтыя базы адпачынку і сельскія сядзібы, паказваюць з дапамогай мультымедыя прыроду і ўзровень камфорту ў ірачы называюць канкрэтнымі цэнамі.

Калі шчыра, уражанне ад гэтых лічбаў — дарагатава, асабліва калі ўлічыць негатыўныя праявы крызісу і невысокую плашчаздольнасць людзей. Для таго, каб адпачыць у выхадныя дні з сям'ёй ў эксацідзіце па сістэме «сельскія харчы ўключаны», даўдзятца развіцця з сумай у некалькі соцень тысяч рублёў. Сярэдні кошт за суткі на аднаго чалавека — каля 50 тысяч беларускіх рублёў.

Ці не ўдараць усё ж такі па кішэні сярэдняй беларускай сям'і падобныя кошты на адпачынак? Аднак у разнастайнасці прапановаў можна знайсці нешта прыдатнае. У магілёўскай выставе бралі ўдзел тры дзясяткі розных арганізацый, якія маюць на мэце прыцягнуць аічынныя і нават замежных турыстаў.

Адна з самых вядомых і камфортных сядзібаў у **Бабруйскім раёне** — «Забела». Цяпер яна можа прымаць нават вяселі: калектыву да 80 чалавек можна сабрацца на вечарыну. Гаспадары могуць забяспечыць кліентаў і клоунамі, і салютам. Аднак і каштуе такі адпачынак велікім нятанна: суткі з 3-разовым харчаваннем — 80–100 тысяч рублёў, толькі жыллё — 40 тысяч.

Слаугарадскі раён раіць турыстам не забывацца на вёску Лясную, дзе летась адзначылі 300-годдзе перамогі рускіх над шведамі, і на гаючую Блакітную крыніцу. А побач цяпер ёсць дзе спыніцца на начле і атрымаць асалоду ад цудоўных пейзажаў.

На Прышождзі ў вёсцы Аляксандраўка-2 адчынілася Новая сельская сядзіба. Гаспадыня Еўдэя Паўлаўна Міхайлава прымае пакунь нямат гаасей: два асобныя пакоі на 4 чалавекі, калі з дзецьмі — то ўмясцяцца і 6. Аднак невялікія маштабы не з'яўляюцца перашкодай для цікавага адпачынку: настольны тэніс, більярд, рыбалка, свой мёд, смачнае хатняе віно і ў сезон — 40 гатункаў вінаграду. Жыць і харчаванне на сядзібе можна за 50 тысяч рублёў у дзень, а проста пражыванне каштуе 20 тысяч.

— У нас такія прыгожыя мясці-

ны, што людзі літаральна ў захапленні, — шчыра гаворыць Еўдэя Міхайлава. — Першымі да мяне

харчаванні) і ланчо 30 тысяч рублёў у суткі. Зніжчы кошты яго ўгаворвалі наведвальнікі выставы.

Уладзімір ШРУБАЎ, начальнік упраўлення аховы здароўя Магілёўскага аблвыканкама:

— Я лічу, што ў адпачынку найперш павінна быць разумная фізічная актыўнасць. Для маладога спартсмена — актыўныя трэніроўкі, для людзей сярэдняга ўзросту — пешыя шляцыры на прыродзе, дзе чыстае паветра.

Ёсці трэба ўмерана: ежа павінна быць збалансаваная — каб дастаткова было бялкоў, вугляводаў і тлушчаў. Паболей садавіны. І, нарэшце, здаровы сон. Усе гэта будзе адпачынак!

Людзям сталым я параіў бы адпачываць толькі ў межах Беларусі, таму што далёкія пераездзі патрабуюць акліматызацыі. Дзе чалавек пражыў да 40–50 гадоў, там яму будзе і добра адпачываць. Ды і, пагадзіцеся, нашу цудоўную прыроду мала з чым можна параўнаць! А цяпер, калі ў нас ствараюцца аграэксацідзібы, то лепшага адпачынку і быць не можа.

Так прынамсі рабілі і я — адпачываю на сваёй зямлі. Натуральна, я разумею, што пад Магілёвам адпачываць чалавеку, які шчыльна звязаны з адказнай працай і грамадскім жыццём, не велікі добра. Але трэба ад'ехаць крыху далей: жыць у маляўнічым кутку, уживаючы здаровае сялянскае ежу.

У адпачынку трэба адцягнуць сваю увагу ад звыклых рэчаў, змяніць абстаноўку і лад жыцця, адцягнуць у бок усе трывогі. І проста паслухаць салаўя ўвечары і адчуць, як заспявала і твая душа.

Міціславаўскі раён

турыстаў сваімі старажытнасцямі: у Пустыні, дзе адраджаецца праваслаўны мужыцкі манастыр і ё з'яўляюцца гаючая крыніца, людзі едуць аўтобусам.

На паляванне робіць стаўку **Бя-**

льніцкі раён. Турыстычная база «Глушчовае такавішча» прымае гаасей за 32 тысячы рублёў, норма — 5 кілаграмаў.

У **Клімавіцкім раёне** рыбалоўны заапарунок на возера Лазавіца: там можна паставіць палатку, харчаванне ў кавярні і за 30 тысяч рублёў лавіць рыбу да 5,5 кілаграмаў. За адным разам можна непадалёк наведваць страваоовае рачна: за экскурсію з дораслага бярэць 3 тысячы рублёў, з дзіцяці — напалову менш.

У **Дрыбінскім раёне** ахвотнікі да рыбалкі добра ведаюць «Рыбакі падворак» ў вёсцы Кароўчына. Гаспадар падворка Уладзімір Чорны перасілі прасіць з гаасей 20 тысяч за суткі, без харчавання і з выгодамі на двары. Рыбаловам даўдзятца таксама плаціць 1500 рублёў за гадзіну выкарыстання лодкі, а таксама і за ўласна ўлоў: за 1 кг карпа — 4 тысячы рублёў, за 1 кг шчупака — 5 тысяч. Жанчыны, не захоплена рыбалкай, гавораць, што танны будзе рыбу набыць, але многія мужчыны з ім не згодныя.

У многіх раёнах рэкламуюць клубы дзіцячага і юнацкага туры-

му, запрашаюць у паходы пешшу, на веласіпехах і нават байдарках. У Дрыбіне прапануюць аматарам актыўнага адпачынку велатуры на выхадныя дні: па дарозе можна убачыць усе славуці і помнікі прыроды раёна. Удзел у туры каштуе 15 тысяч рублёў, калі патрабуюць веласіпед — 25 тысяч рублёў. Харчаванне — самастойна, наоучка — у палатках, станочыя эмоцыі — гарантуюцца.

Цана на адпачынак у сядзібе «У Лукмагор'я», якая размяшчаецца ў вёсцы Шупені

Медык пра ідэальны адпачынак: фізічная нагрузка, чыстае паветра, збалансаваная ежа і здаровы сон

Крыўлянскага раёна, спачатку шакарцы сярэдняга беларускага спа-жыцця турыстычных і аздавальных паслугаў: у суткі — 15 еўра. Аднак пры сустрэчы з абяяльнай выспадняй Галінай Чарненкай высвятляецца, што гэта сама высокі ўзровень з усімі магчымымі паслугамі.

— Вы ж прыязджаеце да мяне ў гоці і я павінна паклапаціцца пра вас, — жанчына ў беларускіх народных строях частвала сялянскімі прысмакамі наведвальнікаў выставы і адначасова адказвала на просьбы мужчын на месцы прадаць кілаграм-другі смачнага сала запрашэннем прыехаць у сядзібу.

Галіна і яе муж гатовы зрабіць гаасям энжыі: можна і за 5 тысяч рублёў уладкавацца на адрыве альбо за 15 тысяч у летнім пакоі. Дзецім — дадатковы энжыі. Чым больш працяглы адпачынак — тым менш будзе каштаваць адзін дзень.

Што датычыцца розных забаваў на сядзібе, то іх хапае. Ёсць нават цёр. Замовіць харчаванне можна на свой густ, але гаспадыня не раіць зусім адмаўляцца да яе смачных хатніх страваў, таму што ўсё, што яна падае на стол, вырашчана альбо выгадавана ў сваёй гаспадарцы, а значыць морква з агарода — экалагічна чыстая, а мяса ў шашлык мае выдатны смак.

Клічачы раён запрашае прыязджаць на рыбалку, паляванне, збор ягад і грыбоў.

— Большая частка нашага раёна — гэта лес, — нагадвае начальнік раённага аддзела спорту і турызму Аляксандр Дрэнь. — У нас ёсць новы домік для паляўнічых, будзе аграцідзіба, але можна прыязджаць і проста так, атрымаваць асалоду ад прыроды. І за адным разам паглядзець наш партызанскі мемарыял «Усакіна».

У доках народнай майстрыцы з Клічавы Валыянцы Дабравольскага паказвае свае вышыўканыя карціны з пейзажамі. Муж на рыбальскіх лобедзі на возеры, сельскія краўдзі.

— Я працавала за савецкім часам дырэктарам бюро падарожжаў і экскурсіў, але цяпер, скажу вам, у людзей больш магчымасцяў адпачыць, — лічыць Валыянца. — Можна і за мяжой, безумоўна. Але я аддаю перавагі Беларусі: Нарач, Шклоў, Горкі і наш Клічав. І танныя за усё — да сваякоў у вёску.

Ілона ІВАНОВА.

ГЛЫБІНКА «ЗВЯЗДУ» НЕ ПРАМАНЯЮ НІ НА ШТО»

так жа пра сваю газету Іван Еўдакімавіч Хацкевіч з вёскі Брылі Барысаўскага раёна.

Нарадзіўся ён у вялікай сям'і, пятым. А ўсіх дзяцей было во сем. За тых жа воем кіламетраў хадуў у сям'ю доўга ў Забелле, у 14 гадоў працаваў пастухом, у 18 — падаўся на цаліну, дзе атрымаў прафесію трактарыста і некалькі грамаў. Але не застаўся — вярнуўся дамоў, прыстаў у Брылях у прымы. Здаецца, учора гэта было — ды...

Разам з жонкай, паляводам калгаса імя Кутузава, пражылі ўжо 45 гадоў, выхавалі дачку і сына, чатырох унукаў, выйшлі на заслужаны адпачынак. Вось тады і ўспомніў Іван Еўдакімавіч, як пасвіў калгасны статак і як яго калега Малах Сіпаўнаў Супрановіч вудчыў яго плесці кашы. Паспрабаваў. Атрымалася. Гэты першы досвед кніжчай В. Казлова «Летненне из ивового прута» падтрымала дырэктар Касцюкоўскага СДК Наталля Ульяўна Тупік. Іван Еўдакімавіч у выніку зрабіў з лэзы каналу, краслы, безліч іншых вырабаў, за якія неаднойчы быў узнагароджаны дыпломамі.

Аднак плячэннем спадар Хацкевіч займаецца ў асноўным зімой: задаровлены, што справай яго цікавіцца 16-гадовы ўнук Яўна і Саўа. Летам жа ён вырашчае бульбу і пшаніцу, трымае парочка кат і курэй. А ішч ён з нецярпеннем чакае пашталёна з любімай газетай. І чытае — ад першага да апошняга радка.

Анатоль БАРЫС, г. Старыя дарогі.

Беларусы прапанавалі свой варыянт хот-дога: сасіска ў бульбе

Усамым цэнтры старажытнага Віцебска — у кавярні «Бульбяны» можна паспрабаваць незвычайную страву — сасіску... у бульбе. Такі беларускі «канкурэнт» з правінцыі знакамітага на ўсё свее амэрыканскага хот-дога.

Я расказаў карэспандэнту «Звязды» генеральны дырэктар ААТ «Вітміні» Алег Шапаў (гэтак ААТ і належыць кавярня), ён асабіста ўпершыню нешта аналагічнае паспрабаваў у Вільнево. Вельмі спадабалася. Прыехаў у Радзівілаў і адразу даў заданне падначаленым зрабіць нешта таксама ж смачнае, але лепшае. Зрабілі.

— Афіцыйна гэтая страву мае назву «Батончык «Сола», — распавядае «Звяздзе» загадчыца кавярні «Бульбяны» Валыянца Анікеўна ШЫКАНАВА. Яна фактычна з'яўляецца аўтарам гэтай стравы. — Людзі вельмі ахвотна купляюць наш батончык, каб пакаштаваць. А потым яшчэ больш прыемна здзіўляюцца — гэта ж сапраўднае беларускае «хот-дог»!!! Каштуе гэтая страву параўнальна надарога — усяго 2120 беларускіх рублёў. Вага — 200 грамаў.

Безумоўна, цяпер, калі актуальным стаў заклік купляць беларускае, вытворцам трэба навучыцца быць кратэўнымі. А добрая ідэя (хай і не сваёя), нават дробязная можа быць вельмі карыснай. Тым больш, што хутка чарговы «базар», носіць і пакаштоўны «зоркі» мастацтваў (а Летні амфітэатр літаральна аўспраць «Бульбянай») па-сваёму ўнікальны беларускі харчовы прадукт. Ды і простым грамадзянам раім завітаць у «Бульбяную» ў Віцебску.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Ласі, дзікі, паўліны і... медавуха ў «Замку Зеваны»

Першым у нашай краіне Гродзенскі мясакамбінат атрымаў ліцэнзію на вытворчасць спрадчванае хляваскага напою — медавуху. Яна будзе вырабляцца метадам халаднага зброджвання мёду, вады і шэрагу інгрэдыентаў для рэстарана «Замак Зеваны» ва ўласным турыстычным комплексе «Гарадзенскі мянтэак Каробчычы».

Гэта агракультурная гаспадарка, якую па выхадных днях наведвае каля двух тысяч гаасей, размешчана за 12 кіламетраў ад абласнога цэнтра на плошчы ў 16 гектараў і стыльзавана пад панскую сядзібу XIX стагоддзя. Пятнаццаць крыніц, што працякаюць за вёскай Каробчычы, быццам сабраны ў адно — пяць багатых рыбай ставаў. А па іх берагах — алтанкі і кавярня.

Дзякуючы конна-спартыўнаму клубу «Амадэўс», які знаходзіцца на тэрыторыі мянтэака, можна не толькі пазнаёміцца з рознымі пародамі коней і поні, але і пад кіраўніцтвам трэнера пракацыі вярхом, а таксама ў карце, на брычцы, дрылжэнне, зімой — на санях. Акрамя таго, можна дрылжэнсам накіравацца ў экскурсію па мянтэку і ўбачыць ласюў, аленяў, дзікоў, прычым не ў клетках, як у запарку, а ў натуральных прыродных умовах. А ў валяраў, — паўліну, залатых фазаняў і іншых экзатычных птушак. Зону адпачынку ўпрыгожваюць каля 30 скульптур з дрэва, шмат валуноў, самы буйны з якіх важыць 20 тон.

Рэстаран «Замак Зеваны» атрымаў такую назву ў гонар багіні палявання, у якой прасілі ўдачы паляўнічых і звервалоў. Зевана, паводле класіфікацыі міфалогіі, уяўлялася ў абліччы прыгаўню ў шыюкным кунявым футры і з націгнутым лукам у руках. Ля ног багіні ляжала рагаціна, з якой хадзіць на мядзведзя, і нож. Такай і паказвае яе дзеўціметры вытрах у гаюльным зале рэстарана, дзе наведвальніку пакаштоўны стравы беларускай, рускай, літоўскай і польскай кухні, а неўзабаве ўласнай медавухы.

Цікава, што адзін з куткоў комплексу называецца «Сквер Усешчкі» — у гонар ордана «Усешчка», які наўдана быў уручаны дырэктару Гродзенскага мясакамбіната Анатолію Грышку падстаўнікам ААН за пастанаву дапамогу, якую падпріемства аказвае дзіцячым установам. Дарчы, у міхнардны Дзень абароны дзяцей у мянтэку арганізавалі свята. На якім пабывала больш за 500 дзіцячых і хлопчыкаў з малазабяспечаных сем'яў, сірот і навуучыцаў падшэфнай школы. Яны праехалі ў дрылжэнне, паўдзельнічалі ў гульнях і конкурсах і, безумоўна, прадэгуствалі прадукцыю мясакамбіната.

У найбліжэйшых планах «Гарадзенскага мянтэака Каробчычы» — будаўніцтва дзіцячай летняй кавярні і гульнявой пляцоўкі, гаасячых дамкоў, кузні, а таксама крытага манежа для конных аўкцыянаў і спартыўных спаборніцтваў. Ёсць і ідэя аднавіць па архіўных дакументах лыжную трасу, якая была папулярнай у XIX стагоддзі.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

Крымінал студэнт, шчупакі і... КРЫМІНАЛ

На возеры Астапаўскае ў Лепельскім раёне дзяржінспектары затрымалі браканьера — студэнта трэцяга курса Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі.

Калі яшчэ дзейнічала забарона, ён займаўся падводным паляваннем. У студэнта канфіскаваны гідракасцюм, падводная стрэльба і 29 шчупакоў. Цяпер у Лепельскім РАУС разглядаецца пытанне аб узбуджэнні крымінальнай справы.

Сяргей РАСОЛЬКА.

У «НАФТАНА» СКРАЛІ... ТАМАТЫ

Прадстаўнікі адміністрацыі вядомага прадпрыемства «Нафтан» паведамілі ў полацкую міліцыю пра тое, што з тэрыторыі цягільнага комплексу, што ў вёсцы Гавздова, які належыць прадпрыемству, нехта ноччу скраў 175 кілаграмаў таматаў.

Як высветлілі міліцыянеры, злачынства ўчынілі 17-гадовы навуученец ліцэя і вучаніца 9-га класа. Яны жывуць у гэтай вёсцы. Заведзена крымінальная справа.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«МЕДАЛІСТКА»

Магчыма, чужыя лаўры не давалі спакою 41-гадовай жанчыне з вёскі Вялікая Прусы Капыльскага раёна, якая залезла ў хату да пенсіонеркі ў Нясвіжы і заваладала залатым медалём аб заканчэнні школы.

Як удакладняюць у аддзяленні інфармацыі і грамадскіх сувязяў УОС Міноблвыканкама, акрамя медаля здабчынай непрацуючай сталі яшчэ 16 тысяч рублёў. Між іншым, пранікнуць у чужое жыллё «заід-дросніцы» было лёгка: на дзвярках вісеў незачынены замоч. На гэтых шацванне «медалістка» і скончылася: яе затрымалі пасля ўчыненага злачынства.

Ігар ГРЫШЫН.

ПАВАРАЖЫЛА НА ВР2,5 МЛН

Міліцыянеры з Чыгуначнага раённага аддзела міліцыі горада Віцебска шукаюць невядомую жанчыну, якая прадазваляла лэс студэнткі.

«Варажбітка» раніцай падышла да студэнткі на «Прыказальнай плошчы. Падчас «прагнозу» будучыні ў няшчаснай дзяўчыне не стала чатырох залатых вырабаў. За свае паслугі таямнічана незнаёмка «папрасіла» таксама 215 долараў ЗША і 30 тысяч беларускіх рублёў. У выніку «сеанс» абляшоўся дзіўчыне ў больш за 2,5 мільёна рублёў. Дарчы, чаму студэнтка звярнулася па дапамогу ў міліцыю толькі на наступны дзень вечарам? «Пгноз»?

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

«АДПАЧЫНАК — ГЭТА АСАЛОДА АД ПРЫРОДЫ, БЕЗ ТЭЛЕВІЗАРА І ТЭЛЕФОНА»

Вядомая бялыніцкая лекарка Фядора КОНЮХАВА:

— Фядора Данілаўна, пацэўся сезон адпачынкаў. Як вы параіце людзям адпачываць?

— Па-першае, у тудні чалавека, які дбае пра сваё здароўе, павінна быць хаця б адзін выхадны дзень. Яго трэба выкарыстоўваць поўнасна. Не мыць, не прыбіраць. Кінчыць няхай пастаіць. Але і не глядзець на канале тэлевізара, а свабодна бавіць час на прыродзе.

Адпачынак — гэта не тэатр і кіно, а асалода ад прыроды. Трэба купацца ў чыстых рэчках і азёрах. І няжкі тэлефонаў! Дача адпачынак рукам, сэрцу, мазгам, усяму арганізму.

— А калі размова ідзе пра водпускі?

— Чалавеку патрэбны на год хаця б два тыдні воли: вызваліцца ад наддзённых клопатаў, а жанчынам — яшчэ і ад вечных кастрэль, і ад усяго іншага. Трэба абавязкова прысвяціць гэтыя два тыдні самому сабе, тады будзеце адчуваць сябе добра.

— Як вы праводзіце свой адпачынак?

— У 1950-х гадах, калі я працавала ў Мінску на заводзе, то свой месячны адпачынак я падзяляла на два разы па два тыдні. Праўда, рабіла гэта з грашовых меркаванняў: заробак за другую палову месяца быў заўважна да месца ў сям'і.

— Цяпер за крызісам людзі мяркуюць зусім не адпачываць, а зарабляць грошы.

— Як жшчыць прымушае, так чалавек і робіць. Хоць гэта няпра-

Лекарка Фядора: «Вос маё любімае месца адпачынку — ляснае возера Ціхае!»

МІЛАСЛАВІЦКАЯ СКАРБЫ ГАСПАДЫНЯ МАНЕТНАГА АГАРОДА ПЕРАДАЛА ЧАРГОВЫ СКАРБ У ШКОЛЬНЫ МУЗЕЙ

З чэрвеня жыхарка аграгарадка Мілаславічы Волга Карасёва, якая стала знакамітай на ўсю краіну з-за шчодрага на старажытных манеты прысядзібнага ўчастка, перадала ў краязнаўчы музей мясцовай школы свой сёлетні здабытак.

Падчас веснавых работ Волга Міхайлаўна знайшла больш за 150 манет Расійскай Імперыі XVII—XIX стагоддзяў. Першую частку добра ачышчаных ад насленняў часу медных манет яна занесла ў скрыні ў школьны музей.

— Самае цікавае, што сёння раніцай я знайшла срэбны рубель, — радасна падзялілася шчаслівае скарабшальніца. — Дата на ім — 1897 год, і дакладна бачны партрэт Мікалая II. Дарчы, за ўвесь час я выкапала толькі 4 срэбныя манеты: спачатку пятак, потым 20 капеек, потым паўрубелі, і нарэшце рубель. Усё па ўзыходнай! Віддаць, наступны крок — залатая манета!

Летась свой скраб у амаль дзве сотні манет Карасёва перадала ў раённы музей, а цяпер — у музей Мілаславіцкай школы, дзе яна працуе сацыяльным педагогам.

— Навошта хаваць старажытныя дома, дзе іх ніхто не убачыць? — паіскае плячымя Волга Міхайлаўна на пытанні пра ўласнае даро.

— Я хачу, каб пра мяне захавалася добрая памяць. Кіраўніцтва школы вызначала жанчыне ўдзячнасць за папаўненне музейнай калекцыі — і не толькі манетами, але і рознымі старажытнымі побытавымі рэчамі, якія з групай энтузіястаў Волга Міхайлаўна адшукаваў ў вёсках. А ўвоўне Карасёва вырашыла працягнуць сезон скарабшальніцтва, і пасля збору ўраджаў узраць манеты агарод трактарам. Цікава, што яшчэ знойдзецца ў старажытных Мілаславічах?

Ілона ІВАНОВА.

Гэта мы, Гаспадыня

БАЦЬКА-«ВЫХАВАЛЬНИК» Жыхар Баранавічаў вырашыў даць урок сваёму шасцігадоваму сыну.

Напачатку біў малага, а затым прывязаў ланцугом да батарэй у ваннай пакоі і пачаў выхоўваць пры дапамозе запалчаны — апякаў агнём роты сына. На крыкі і слёзы малага бацька не звяртаў увагі, а калі працэс выхавання яму надкучыў, пакінуў сына ў ваннай пакоі пайшоў. Убуджана крымінальнай справа.

Чым балніца ПРАВІНАВАЦІСЯ?

Віпуішы гарэлкі, беспарадоўны з Ганцавічаў вырашыў пашумець. Ноччу ён цэпцінам павыбіваў шыбы ў вокнах тэрапэўтычнага, радзіальнага і гінекалагічнага аддзяленняў балніцы ды яшчэ пашкодзіў уваходныя дзверы раённай балніцы. Хуліганя затрымалі.

Сымон СВІТСУНОВІЧ.

З БАЛЬНІЦЫ ВЫКРАЛІ... КРЭСЛА-КАТАЛКІ

Адкрываю пытаннем для міліцыі застаецца выўленне зламшчыка, які з прыёмнага пакоя Мазырскай гарадскай балніцы выкраў красна-каталку коштам 797 тысяч рублёў. А ў Жлобіне ў паліклініцы, куды па кансультацыю прыйшла пенсіонерка, неведомы наважыўся выцягнуць з іздарававага пакета кашалек, у якім было 420 тысяч рублёў, папшарт і пенсійнае пасведчанне.

МАЛАЛЕТНЯЯ ЗЛАДЗЮЖКА

Як ні стараюся, а не магу сабе ўявіць 15 і 12-гадовага ўзросту хлапцка і дзіўчынку, якія сумна вядомым інструментам зладзёў-ушчышчыкаў («фомкаў») ардувалі, каб залезці ў чужы дом. А менавіта ж такое здарылася ў Калінявічах, калі вучні мясцовай школы Дзіма і Сяня ўчынілі злачынства. Цікава, што яны забралі там, каб іх у хаце не затрымалі яе гаспадар? Напэўна, шукалі б грошы, які гэта рабіў 15-гадовы школьнік з Петыркаўскага раёна, які з касы апарата гандлёвага кіёска выграб 130 тысяч рублёў.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Увасобіць у музыцы тое, як выглядае сонейка, снег, воблака...

Філіял сталічнай музычнай школы № 19 незвычайны. Падобны ў нашай краіне няма.

Асаблівае яго ў тым, што сюды прыходзяць дзеці невідущыя ці амаль невідущыя, каб навучыцца спяваць і граць на музычных інструментах. Тут увогуле адсутнічае паняцце адбору. Нікому з такіх дзяцей не адмаўляюць у праве ці ў жаданні атрымаць музычную адукацыю. Навучэнне вядзецца па класах фартэпіяна, гітары, флейты, акардыона.

Настаўнікі самі распрацоўваюць неабходныя праграмы і метады выкладання, дапаўняючы стандартны. Напрыклад, для дзяцей са слабым зрокам павялічваюць у некалькі разоў ноты і партытуры.

— Але гапоўная балючая наша праблема, — кажа загадчыца філіяламу музычнай школы № 19 Алена МАСЛАВА, — адсутнасць спецыяльных навучных дапаможнікаў з рыльефна-кнопкавым шрыфтам — на мове Брайля. Таму нотную граматыку дзеці вывучаюць на слых. А можаце ўявіць, як цяжка невідущаму дзіцяці навучыцца не толькі граць на музычным інструментах, не толькі канспектываць урокі па гісторыі музыкі ці сальфеджыа або выступаць у аркестры, не бачачы рук дырыжора, а яшчэ і адчуць просты для нас рэч. Напрыклад, як выглядае снег, сонейка, воблака... Таму выкладчык павінен дадасць гэтыя паняцці да кожнага таг, каб музычны твор гучаў у патрэбнай танальнасці. А калі б дзеці валодалі нотным Брайлем, то мелі б магчымасць выбраць творы на свой густ і мелі б асабістае адчуванне гэтых твораў.

Выкладчыца фартэпіяна Нэллі ШЫРКО з вучнямі Аняй ДАВІДОВІЧ і Іванам БАРЫСЕНКАМ. З дапамогай шрыфта Брайля ёсць магчымасць чытаць толькі агульныя падручнікі.

то фестываль, ці то працоўны калектывы — іх выступленні такія шчырыя і пранікнёныя, што гледачы і слухачы ніколі не заставаліся абывакамі. Эмацыянальна ўрушаюцца, радасць ад выхаду на сцэну, удзячнасць гледачоў пасля яго душы дзетка, пазбаўленага дару бачыць, пацуючы ўласнай значнасці, задаволенасці, асацыі.

Як падкрэслівае Алена Маслава, найважнейшае пакаранне для дзяцей — не выступіць на канцэрце.

Веды і навыкі, атрыманыя ў гэтай школе, дазваляюць выпускнікам паспяхова вучыцца ў сярэдніх і вышэйшых установах. Наталія Сянько, напрыклад, займаецца на першым курсе музычнага вучылішча імя М. Глінкі. А флейтыстка Алена Машкоўская сёлета атрымала дыплом гэтага вучылішча. Партыцыя Курганава вучыцца ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце культуры на экстрадым аддзяленні. Стас Гулько — студэнт Курскага музычнага каледжа для слепых. Атрымае сёлета дыплом каледжа мастацтваў і Алег Нько.

Марыя ЖЫЛІНСКАЯ. Фота аўтара.

ДОЎГАЯ І ЦЯЖКАЯ ДАРОГА З КРЫЗІСНАГА ТУПІКА, або Як Калінкавіцкі мэблевы камбінат выходзіць з працэдурі банкруцтва

Калінкавіцкі мэблевы камбінат, які адносіцца да сістэмы мясцовай прамысловасці, ліхаманіла даўно, на працягу некалькіх гадоў. Не ладзілася там ні з тэхналагічнай і працоўнай дысцыплінай, ні з якасцю прадукцыі, ні з чым іншым. Справавалі ўжо і кіраўнікоў яна мянялі, і загады грозныя выдавалі пры нейкай канкрэтнай дапамозе, аднак усё гэта было як з вядома біца. Камбінат упэўнена, без тармазоў, каціўся ўніз.

Вось звесткі Міністэрства статыстыкі і аналізу. На 1 ліпеня 2001 года крэдытарская запавязанасць прадпрыемства складала 241,2 мільёна рублёў і пераўзыхнула дэбіторскую ў 6,5 раза. Аналіз паказаў, што чым далей камбінат працуе, тым большыя страты ён нясе.

Суд аб'явіў камбінат банкрутам, і ён апынуўся ў статы сананцы (гэта значыць, фінансавага і эканамічнага аздараўлення).

Часовы кіраўнік прадпрыемства Дзмітрый Барышка стаў антыкрызісным кіраўніком.

Быў складзены план сананцы. У ім прадугледжвалася павелічэнне аб'ёмаў вытворчасці за кошт правядзення маркетынговых даследаванняў на ўнутраным рынку, нарошчвання ўласных абаротных сродкаў, забеспячэнне поўнай загрузкі абсталявання, прыцягненне інвестыцый, змянення вытворчых затрат. Не было сэнсу ў перапрафіляванні вытворчасці, бо гэта магло прывесці да вялікіх фінансавых затрат. Трэба было выкарыстаць унутраныя рэзервы і рэструктурызаваць фінансавыя патокі. Так, вельмі вялікі артыкул затрат складала выработка камп'ютэраў, таму неабходна было перайсці на іх закупку ў іншых прадпрыемстваў. У гэтым выпадку тыя затраты скараціліся ў межах васьмі працэнтаў сабестоіму, і ўжо на першым этапе гэта дазволіць выйсці на рэнтабельны выпуск прадукцыі і выслабаніць 12 чалавек, якія будуць пераведзены на іншыя вытворчыя працэсы.

Прапанавалася таксама выкарыстоўваць на першым этапе грашовыя сродкі, якія не выплачваюцца ў абавязковае бюджэты і пазабюджэтыя фонды, для нарошчвання вытворча-гаспадарчага абароту, прыцягнення іх у сыравінную базу вытворчага працэсу. Быў зроблены разлік: каб выйсці на рэнтабельную работу, той грашовы

Значыць, пошукі і пошукі, у тым ліку і надзейных партнёраў, якія б адважыліся зрабіць папярэдняе авансаванне камбіната. Колькі было радасці і аптымізму, калі гэта стала ажыццяўляцца! Мо разліцаваць на нейкія бюджэтыны дапамогі не даводзілася. Уся надзея на саміх сабе. І толькі. Так, страцілі курс выйсці з фінансавай бездані вызначаны планам сананцыі, але ж яго трэба вытрымаць. А хто будзе гэта рабіць — добры дзядзюшка? Не, калектывы. І тут вельмі важна было вярнуць яму веру ў тое, што ён не горшы за іншых, што яму многае пад сілу.

Такая вера пачала з'яўляцца ў людзей тады, калі яны сталі рэгулярна, без затрымак, атрымліваць зарплату, які сабе яшчэ і невялічкую, але якая з цягам часу павялічвалася. Мы ўжо не гаворым пра тое, што новы дырэктар, малады і энергічны, з творчай жылкай, у гэтым самым калектыве адшукваў

падобны сабе. І што цікава: знаходзіў аднадумцаў. Але ж было і такое, што, напрыклад, каго-нікога давялося змяніць: наместніка дырэктара, гапоўнага інжынера, які павінен быў адной з ключавых фігур у адраджэнні прадпрыемства. Дарчы, на пасадзе апошняга за першыя паўгода дырэктарства Аляксандра Палуяна пабылі тры чалавекі, пасля чаго не заняў той, які адпавядаў усім патрабаванням. Забягаючы наперад, адзначым, што з ім Аляксандр Аляксандравіч наведваў шмат прадпрыемстваў, у тым ліку і прыватных у Падмаскоўі, дзе прымялялі ўжо новыя тэхналогіі, з'яўляліся цікавымі і арыяныяныя рашэнні ў палітычных дызайнах, якасці мэблі, пашырэнні асартымента і г. д.

Ды і наогул трэба заўважыць наступнае: кіраўнікі камбіната ўсё рабілі для таго, каб кожны выканаў, незалежна ад таго, якую пасаду ён займае, асанаваў, каб залежыць ад яго працы. У першую чаргу — якасць. А гэта — прамая дарога да суконнай якасці прадукцыі, да таго, што яна спадабаецца спажывателю. Вось менавіта ад гэтым запрацавалі ўсе, увесь калектывы. Кожны на сваім працоўным месцы. Іншымі словамі, поўным ходам пайшлі шукі, канчатковы вынік якіх сталі варыянты: што можна прадаваць і што могуць купіць.

На першым этапе ў гэтым плане, вядома ж, асабліва не разгортваліся, і лёгку заіздрыць, і туго: а ці будзе ў іх такое? Вунь грошы колькі гэта каштуе.

Ды не святых гаршкі лепяць, кажуць у народзе. З'явіліся іны і на Калінкавіцкім камбінате. І гэта быў не проста вялікі крок наперад, а велізарны. Бо прадукцыяныя працэсы так узрасла, і якасць апрацоўкі сыравіны так палепшылася, што пра гэта раней толькі даводзілася марыць. Бо тэхналогія карэнным чынам змянілася і культура вытворчасці — таксама. Дарчы, яшчэ адзін прыклад тут будзе да месца. Ранейшая тэхналогія вырабы, скажам, абедзённага табуэта або яшчэ чаго была такая. У лесе выкапвалася дзялянка, нарыхтоўвалася там драўніна, якая затым распілювалася на дошкі, сушылася, апрацоўвалася, шліфавалася, пакрылася лакам. Гэты тэхналагічны ланцужок займаў вялікі працяжак часу — калі месяцца. Да Санкт-Пецярбурга і Ханты-Ман-

сійскай аўтаномнай акругі, не кажучы пра бліжэйшыя расійскія гарады, ды і наогул яму тады удалося павялічыць калі 80 % паставак прадукцыі ў Расійскую Федэрацыю. Маркетологі прадпрыемства добра разумелі сваю справу, вывучылі рынак. Па адных адрасах прапаноўвалі дарогаю па кошце мэблю, па другіх — таннюю. Усё залежала ад запіты пакупніка і яго плацежаздольнасці. Гапоўнае, каб грашоў патак павялічыўся.

Самая сур'ёзная ўвага надавалася таксама эканоміі. Стараліся на камбінате не на шкоду якасці прадукцыі набываць абсалютна большай часткай айчынную сыравіну. Стала добрым правілам на кожны месяц складаць каштарысы выдаткаў і прыбыткаў, каб аналізаваць, дзе ўдзельніць і непрацоўчы, па чым непаўнядзі ці непаवरотлівасці яны далучаныя, а дзе поспехі і дзякуючы чаму яны дасягнуты. Гэта давала магчымасць апэратывна кіраваць вытворчымі працэсамі і фінансавымі сродкамі. Можна і далей перліцаваць захады калектыву для палепшэння спраў, але спынімся толькі на такім важным моманце. Амаль увесь прыбытак накіроўваўся на тэхнічную і тэхналагічную перааснашчванасць, бо знос абсталявання камбіната перавысіў дэлёка за 80 %. Калі дырэктар і гапоўны інжынер убачылі на адным з падмаскоўных прадпрыемстваў, што ў вырабе мэблі з'яўляліся станкі з лічбавым праграмным кіраваннем, яны адначасова адчулі, калі можна так скажыць, і лёгку заіздрыць, і туго: а ці будзе ў іх такое? Вунь грошы колькі гэта каштуе.

Ды не святых гаршкі лепяць, кажуць у народзе. З'явіліся іны і на Калінкавіцкім камбінате. І гэта быў не проста вялікі крок наперад, а велізарны. Бо прадукцыяныя працэсы так узрасла, і якасць апрацоўкі сыравіны так палепшылася, што пра гэта раней толькі даводзілася марыць. Бо тэхналогія карэнным чынам змянілася і культура вытворчасці — таксама. Дарчы, яшчэ адзін прыклад тут будзе да месца. Ранейшая тэхналогія вырабы, скажам, абедзённага табуэта або яшчэ чаго была такая. У лесе выкапвалася дзялянка, нарыхтоўвалася там драўніна, якая затым распілювалася на дошкі, сушылася, апрацоўвалася, шліфавалася, пакрылася лакам. Гэты тэхналагічны ланцужок займаў вялікі працяжак часу — калі месяцца. Да Санкт-Пецярбурга і Ханты-Ман-

Самая сур'ёзная ўвага надавалася таксама эканоміі. Стараліся на камбінате не на шкоду якасці прадукцыі набываць абсалютна большай часткай айчынную сыравіну. Стала добрым правілам на кожны месяц складаць каштарысы выдаткаў і прыбыткаў, каб аналізаваць, дзе ўдзельніць і непрацоўчы, па чым непаўнядзі ці непаवरотлівасці яны далучаныя, а дзе поспехі і дзякуючы чаму яны дасягнуты. Гэта давала магчымасць апэратывна кіраваць вытворчымі працэсамі і фінансавымі сродкамі. Можна і далей перліцаваць захады калектыву для палепшэння спраў, але спынімся толькі на такім важным моманце. Амаль увесь прыбытак накіроўваўся на тэхнічную і тэхналагічную перааснашчванасць, бо знос абсталявання камбіната перавысіў дэлёка за 80 %. Калі дырэктар і гапоўны інжынер убачылі на адным з падмаскоўных прадпрыемстваў, што ў вырабе мэблі з'яўляліся станкі з лічбавым праграмным кіраваннем, яны адначасова адчулі, калі можна так скажыць, і лёгку заіздрыць, і туго: а ці будзе ў іх такое? Вунь грошы колькі гэта каштуе.

Ды не святых гаршкі лепяць, кажуць у народзе. З'явіліся іны і на Калінкавіцкім камбінате. І гэта быў не проста вялікі крок наперад, а велізарны. Бо прадукцыяныя працэсы так узрасла, і якасць апрацоўкі сыравіны так палепшылася, што пра гэта раней толькі даводзілася марыць. Бо тэхналогія карэнным чынам змянілася і культура вытворчасці — таксама. Дарчы, яшчэ адзін прыклад тут будзе да месца. Ранейшая тэхналогія вырабы, скажам, абедзённага табуэта або яшчэ чаго была такая. У лесе выкапвалася дзялянка, нарыхтоўвалася там драўніна, якая затым распілювалася на дошкі, сушылася, апрацоўвалася, шліфавалася, пакрылася лакам. Гэты тэхналагічны ланцужок займаў вялікі працяжак часу — калі месяцца. Да Санкт-Пецярбурга і Ханты-Ман-

Самая сур'ёзная ўвага надавалася таксама эканоміі. Стараліся на камбінате не на шкоду якасці прадукцыі набываць абсалютна большай часткай айчынную сыравіну. Стала добрым правілам на кожны месяц складаць каштарысы выдаткаў і прыбыткаў, каб аналізаваць, дзе ўдзельніць і непрацоўчы, па чым непаўнядзі ці непаवरотлівасці яны далучаныя, а дзе поспехі і дзякуючы чаму яны дасягнуты. Гэта давала магчымасць апэратывна кіраваць вытворчымі працэсамі і фінансавымі сродкамі. Можна і далей перліцаваць захады калектыву для палепшэння спраў, але спынімся толькі на такім важным моманце. Амаль увесь прыбытак накіроўваўся на тэхнічную і тэхналагічную перааснашчванасць, бо знос абсталявання камбіната перавысіў дэлёка за 80 %. Калі дырэктар і гапоўны інжынер убачылі на адным з падмаскоўных прадпрыемстваў, што ў вырабе мэблі з'яўляліся станкі з лічбавым праграмным кіраваннем, яны адначасова адчулі, калі можна так скажыць, і лёгку заіздрыць, і туго: а ці будзе ў іх такое? Вунь грошы колькі гэта каштуе.

Самая сур'ёзная ўвага надавалася таксама эканоміі. Стараліся на камбінате не на шкоду якасці прадукцыі набываць абсалютна большай часткай айчынную сыравіну. Стала добрым правілам на кожны месяц складаць каштарысы выдаткаў і прыбыткаў, каб аналізаваць, дзе ўдзельніць і непрацоўчы, па чым непаўнядзі ці непаवरотлівасці яны далучаныя, а дзе поспехі і дзякуючы чаму яны дасягнуты. Гэта давала магчымасць апэратывна кіраваць вытворчымі працэсамі і фінансавымі сродкамі. Можна і далей перліцаваць захады калектыву для палепшэння спраў, але спынімся толькі на такім важным моманце. Амаль увесь прыбытак накіроўваўся на тэхнічную і тэхналагічную перааснашчванасць, бо знос абсталявання камбіната перавысіў дэлёка за 80 %. Калі дырэктар і гапоўны інжынер убачылі на адным з падмаскоўных прадпрыемстваў, што ў вырабе мэблі з'яўляліся станкі з лічбавым праграмным кіраваннем, яны адначасова адчулі, калі можна так скажыць, і лёгку заіздрыць, і туго: а ці будзе ў іх такое? Вунь грошы колькі гэта каштуе.

МІНСЕЛЬГАСХАРЧ БЕЛАРУСІ ПРЫМАЕ МЕРЫ ПА НАРОШЧВАННІ ЭКСПАРТУ Ў ДАЛЁКАЕ ЗАМЕЖЖА

Пра гэта паведамлі карэспандэнту БЕЛТА ўпраўленні знешнеэканамічнай дзейнасці Мінсельгасхарча.

Асабліва ўвага ўдзелена асваенню новых рынкаў збыту прадукцыі ў краінах далёкага замежжа. Заключаны кантракт на пастаўку ў Венесуэлу 7 тыс. тон сухога натуральнага малака. Іранскім бокам завершана рэгістрацыя Лепельскага малочнакансервавага камбіната як пастаўшчыка малочнай прадукцыі ў Іран. З іранскім банкам адрацаваны схемы фінансавання знешнегандлёвага зделка. У стадыі падрыхтоўкі кантракт на пастаўку ў Іран масла, сухога абястлушчанага і сухога натуральнага малака па 1 тыс. тон кожнага віду.

Устаноўлены кантакты з кампаніяй OLAM — буйнейшым пастаўшчыком у Алжыр сухога абястлушчанага малака.

Паводле разлікаў спецыялістаў, магчымая аб'ём паставак сухога абястлушчанага малака праз гэту кампанію — да 30 тыс. тон. Цяпер праводзіцца работа з Пасольствам Беларусі ў Кітаі па арганізацыі паставак казены і льноваалка на кітайскі рынак.

Паводле звестак Мінсельгасхарча, у першым квартале гэтага года ў краіны далёкага замежжа прададзена прадукцыі на \$13,9 млн, або на 97,4 працэнта да ўзроўню аналагічнага перыяду мінулага года, у тым ліку ў краіны ЕС рэалізавана тавараў на \$12 млн, што складала 88,9 працэнта да студзеня — сакавіка мінулага года. Прадпрыемствы Мінсельгасхарча экспартавалі прадукцыю ў 29 краін свету. У гэтым годзе пачаліся пастаўкі сухога абястлушчанага малака і сухога натуральнага малака ў Манголію, мукі ў Афганістан, а таксама казеныя ў Індыю.

Майце адвагу жыць для любові БЕЛАРУСІЯ ПІЛГРЫМЫ НА СУСТРЭЧЫ ТАІЗЭ У ВІЛЬНЮСЕ

«Думаю, мяне ніколі не пакідала адчуванне: жыццё абшчыны можа стаць знакам таго, што Бог ёсць любоў — і толькі любоў. Паступова я ўсё выразней разумею, што неабходна стварыць абшчыну — разам з тымі, хто гатовы аддаць сваё жыццё і хто заўсёды імкнецца да разумення і прымірэння. Самым гапоўным у гэтай абшчыне будзе міласэрнасць сэрца і прастата».

Аўтар гэтых слоў — брат Ражэ, заснавальнік інтэрнацыянальнай экumenічнай абшчыны Тэзэ, якая была ўтворана ім у 1940 годзе. Як сведчыць гісторыя, у тыя неабсячальныя ваенныя часы брат Ражэ зразумеў, што павінен, не марнуючы часу, дапамагаць людзям у цяжкіх выпрабаваннях (гатамсака рабіла яго бабаўля ў Першую сусветную вайну). Мужчына пасляўся ў французскія вёскаўцы з назвай Тэзэ, купіў дом... З таго часу яго прыстанак у Тэзэ стаў вядомым далёка за межамі Францыі. Сотні бегунцаў знаходзілі тут прыстанак, а брат Ражэ пад пагоразі смерці працягваў дабаць аб людзях.

А ішч ён часта маліўся, у адзіноце. Каб не бянтэжыць тых, каму ён даваў прытулак. Менавіта брат Ражэ стаў ляд вытокаў абшчыны Тэзэ, сем братаў якой ужо ў 1949 годзе склалі вечныя шлюбныя цнатлівасці і жыццё ў абшчыне ў максімальнай прастаце... Так пачыналася гісторыя абшчыны Тэзэ. Сёння да абшчыны належыць ужо каля 100 братаў, гэта католікі і члены розных пратэстанцкіх царквей, больш чым 30 нацыянальнасцяў. Сама па сабе абшчына Тэзэ — гэта знак прымірэння паміж раздзеленымі хрысціянскімі і раздзеленымі народамі.

У канцы года Таізэ кожны раз праводзіць вялікую сустрэчу ў якимнебудзь з гарадоў Еўропы. Сёння такая сустрэча адбылася ў Бруселі (Бельгія). Наступнае месца сустрэчы — Познань (Польшча).

Акрамя таго, сёння было вырашана правесці таксама і веснавую сустрэчу Тэзэ. Яна прайшла на пачатку мая ў Вільнюсе (Літва)...

Viešpatinė, tu viską žinai! Апошні раз у Вільнюсе я быў яшчэ трохгадовым хлопчуком. Мала што памятаю з тых часоў, хіба што пытанні мыйнікаў: як мяне зывуць і ці спраўды мужчына з кабетай у нашай машыне мае бацьку. Увесь астатні час я салодка спаў на заднім сядзенні бацькоўскай машыны.

Гэтым разам было не да сну: на мяжы сталі тры гадзіны. Празднічаць паўз літоўскія вёскі, які чарговы раз пераконаваўся, што калі паміж нашымі краінамі, можа, і ёсць мяжа ўяўная, то ў прыродзе яе дакладна няма. Настолькі роднай мяне падаріла літоўскія паў і лясны.

Мінская пілігрымка, якую арганізоўваў айцец-кармеліт Сяргей Трыцень ООД, налічвала каля 300 асобаў. Размяшчаліся мы ў адным з мясцовых прыходзяў прыгарада літоўскай сталіцы. Яго назва — Нова-Вільня, альбо проста Вілейка.

Прызначы, мы нават крыху збытжэліся такой знаёмай назве. Вясветлілася, што ў гэтым раёне жыў шмат беларусаў, якія яшчэ ў часы Савецкага Саюза ездзілі сюды працаваць, некаторыя яшчэ заставаўся тут жыць. Многія ж родам з Мядзельшчыны, Вілейшчыны, Маладзечаншчыны, Пастаўшчыны... У нашым прыходзе акрамя пілігрымаў з Беларусі, спыніліся таксама моладзь з Літвы, Італіі і Польшчы. Начавалі мы ў сем'ях. Мяне разам з яшчэ адным беларусам Віталікам узяла да сябе гаспадарка ў сям'і Яніна — кабетка з добрым сэрцам і залатымі рукамі (і да сёння памятаю тое смачнае печыва, якім нас шодора частавала гаспадыня).

Снедалі і вячэралі пілігрымы ў сем'ях, якія іх прымаў, абедалі — усё разам у парку Sereikiškis. Праграма малітоўных сустрэч складалася з наведвання шрагу скіпаў. Кожны вернік мог выбраць тэму сабе на густ. «У чым розніца паміж хрысціянскай верай і вятэрызмай?», «Мова сімвалаў праслаўнага абраза?», «Ці можна спынаць веру і кар'еру?», «Стварэнне сям'і ў сучасным свеце?», «Міласць Божая ў малым жыцці?», «Сучасны крызіс. Новыя магчымасці?»

— Я належу да праслаўнай канфесіі, і мяне асабліва парадвала, што ў праграме Тэзэ знайшла для сябе нешта асабліва духоўна блізкае, які ідзе побач з кожным з нас, дакрунаўля да нас?». Вера. Шмат можна гаварыць пра тое, у каго яе больш, альбо ў каго яна мацнейшая. Спрачана, крычаць і нервавацца, спрабуючы некага ў нечым пераканаць.

...А можна проста ўціць, памаліцца за аднаго ўсіх хрысціян, сям і гэта робяць браты з Таізэ, так як гэта зрабіла моладзь з усёй Еўропы ў маі ў Вільнюсе.

Ілья ЛАПТА, фота аўтара.

Божы, ты усё ведаш (літоўскі спеву з Таізэ).

Вячэрняя малітва брата Алоіса ў Вільнюсе, 2 мая 2009 г.

— жака пілігрым з Мінска Аляксандр Гарадзіцкі, які прыхаў у Вільнюс разам з жонкай Вольгай і сынамі Нікітам (16 гадоў) і Антоні (5 гадоў), — і заўсёды шкадавалі, што гэты сустрэч не бачаць нашы дзеці, зразумела, мы марылі ўзяць іх з сабою. Каб яны убачылі, як тысячы маладых людзей разам моляцца, разам харчуюцца і разам веселяцца. Каб убачылі і пастараля прынакнёна гэтай асаблівай атмасферы абшчыны Тэзэ. Каб убачылі, наглядзецца на перапоўнены грамадскі транспарт, на чаргі за ежай, што можна заставацца дабрыцца і радаснымі. Каб убачылі гэтую сардэчнасць і адкрытасць, з якімі людзі прымаюць і даюць начлег усім незнаёмым пілігрымам. Каб убачылі і падзякавалі Маці Божай Вострабрамскай.

Сустрэчы ў Тэзэ нам з жонкай заўсёды падабаліся і натхнілі нас, і таму нам вельмі хацелася гэтую радасць перадаць нашым дзецям. Вільнюс у гэтым выпадку аказваўся непаўторнай магчымасцю.

Вельмі важнай падзеяй для нашай сям'і было тое, што Антоні на зваротным шляху з Вільнюса правёў адну таямнічую ружанца і, вядома ж, тое, што ён стаў самым малодшым удзельнікам моладзёвай сустрэчы Тэзэ ў Вільнюсе.

— Самае гапоўнае, што прынесла мне гэтая паездка, — падсумовае Тацяна Архіпава, — гэта ўмацаванне ў веры шляхам тых сустрэч, якія неслі людзі, што былі побач са мной сваімі адносінамі да нас — хрысціянскімі адносінамі... * * *

«Перад тварам пакуты, гвалту і няверы сярод людзей, сярод народаў, Евангелле дае жыццё новай крыніцы надзеі. Даваяе ж не давольна пакласці перашкоды на шляху гэтай крыніцы. Ці дазволім мы, каб прысутнасць Уаваскрослага Хрыста, які ідзе побач з кожным з нас, дакрунаўля да нас?»

Вера. Шмат можна гаварыць пра тое, у каго яе больш, альбо ў каго яна мацнейшая. Спрачана, крычаць і нервавацца, спрабуючы некага ў нечым пераканаць.

...А можна проста ўціць, памаліцца за аднаго ўсіх хрысціян, сям і гэта робяць браты з Таізэ, так як гэта зрабіла моладзь з усёй Еўропы ў маі ў Вільнюсе.

Ілья ЛАПТА, фота аўтара.

Божы, ты усё ведаш (літоўскі спеву з Таізэ).

Вячэрняя малітва брата Алоіса ў Вільнюсе, 2 мая 2009 г.

Ных начэй асабіста вам давясло правесці, каб пераадолець тыя цяжкасці, якія былі на шляху да мэтаў.

— Пра гэта і не пытаецца. Усё было. Але яно — за спінэй ужо. Да гутаркі далучаецца антыкрызісны кіраўнік Дзмітрый Барышка. Ён кажа пра тое, што дырэктар стараўся ў першую чаргу вырашаць ключавыя пытанні: стварэнне касцяка калектыву, якім сталі яго аднадумцы, курс на карэннае паліянацыяналізацыю прадукцыі, пашырэнне яе асартымента. Вельмі важнае значэнне адыграла пазіцыя гаспадарчага суда Гомельскай вобласці. Як вядома, на пераадоленне банкруцтва было прадугледжана тры гады, і суд мо, нікім не прыкываваючыся, вынес рашэнне аб ліквідацыі прадпрыемства, калі ён за гэты час не выкараскаецца з даўгаўвай яны. Але работнікі суда разумелі важнасць камбіната, уплывалі, што без работніц застануцца 170 чалавек у такім невялікім горадзе, і некалькі разоў бралі на сябе адказнасць прадукцыі, пашырэнне яе асартымента. Дарчы, Дзмітрый Іванавіч лічыць, што тры гады сананцыі — недастатковы тэрмін для любога прадпрыемства, якое трапіла ў глыбокі фінансавы тупік.

А вось які каментарый зрабіла суддзя гаспадарчага суда Наталія САРНАУСКАЯ. Калінкавіцкі мэблевы камбінат, вобразна кажучы, быў мёртвым прадпрыемствам, і на яго ажыццэнне пайшло не тры, як прадугледжана заканадаўствам, а шэсць гадоў. Дзякуючы гэтай камітэту камбіната змелі мабілізаваць калектыв на пошукі ўсіх рэзерваў вытворчасці без чыёсці дапамогі збоку, у чым іх вялікая заслуга. Што сёння мы бачым? Цалкам абноўлены ўся вытворчасць, парк абсталявання. Яно — самае сучаснае. Якасць тавараў — на добрым узроўні. Есць рынак іх збыту. Адноўлена плацежаздольнасць. Адзінае, што засталася, дык гэта — крэдытарская запавязанасць у суме 1200 мільёнаў рублёў. Малая яна ці вялікая, мяркуючы самі па вась гэтай лічбе. Мясечны даход камбіната — паўтара мільяр

Пад Станькавам запрацуе ДАК: праўда, як музейны экспанат

РАДАВЬЯ ПЕРАМОГІ 5 Бой на Воўчым востраве

4 чэрвеня 2009 г. ЗВЯЗДА

Вайна пакінула меткі не толькі на сэрцах і душах, але і на зямлі. Колькі ўжо гадоў праішоў — а ўсё бачныя ў ялеях старыя аконы ды тамся тырчачы бетонныя глыбы дакаў — доўгатэрміновыя агнявыя кропак — з зямлі. Апошні ўжо паслужылі надзейным прытулкам для гульняў і пасядзелі некалькім палкальным хлапцоў, таму, у прынцыпе, там акрамя бетонных сцен нічога і не засталася. Аднак хутка ў нас з'явіцца магчымасць убачыць сапраўдныя вайсковы дак такім, якім ён быў перад самай вайной, бо пад Мінскам сіламі музея Вялікай Айчыннай вайны і агракамбіната «Дзяржынскі» ствараецца музейны комплекс «Старая мяжа».

...Агракамбінат «Дзяржынскі» вырашыў зрабіць цэнтр экалагічнага турызму, і так атрымалася, што на выдзеленую для гэтага тэрыторыю патрапіла некалькі аб'ектаў Вялікай Айчыннай вайны. І адміністрацыя агракамбіната звярнулася па дапамогу да музея ВВВ — так і пачалося будаўніцтва разам з іншымі аб'ектамі цэнтра экалагічнага турызму (катэджай,

поўна — 64-я стралковыя дывізіі. Немцы з'явіліся тут праз некалькі дзён пасля абвясчэння вайны, лакальныя баі доўжыліся да двух сутак, пасля чаго частка 108 і 64 дывізіі вымушаны былі адступіць. З дзевяці дакаў, што тут былі, большшэ захаваліся толькі тры. Усе перадавыя кропкі былі разбітыя, расстраляныя, і толькі адна кропка засталася цэлай, бо была ў 2-й ліній абароны і прастраляла пойма ракі Уса. Але Іван Волкаў кажа, што сляды ад куль былі знойдзены і там. Дык вось гэты дак, які, дарэчы, на документах праходзіў за нумарам 1, і стаў своеасаблівым цэнтрам, вакол якога закруцілася будаўніцтва «Старой мяжы».

Іван ВОЛКАЎ, навуковы супрацоўнік музея Вялікай Айчыннай вайны.

ДАК-музей.

лазні, этнаграфічнай вёскі і г.д.) і музейнага комплексу «Старая мяжа». Каб даведацца, якім жа будзе гэты музейны комплекс, мы выехалі разам з навуковым супрацоўнікам музея Вялікай Айчыннай вайны Іванам Волкавым на месца будоўлі і рэканструкцыі.

бранятэхніцы наўрад ці будзе, бо мотарэсурс такіх машын вельмі абмежаваны. Для таго каб катаць людзей, можна выкарыстоўваць больш сучасныя браневыя з сучаснымі рухавікамі такой жа магутнасці.

Есць і кандыдаты для «ажыўлення». Першы з іх — танк ІС-2 (Іосіф Сталін). З яго плануюць зняць усю пасляваенную мадэрнізацыю, якую ён праходзіў у 50-я гады перад пастапоўнай на кансервацыю. Нават рухавік стаіць у камплекце, а па легендзе, ён на пляцоўку перад музеем прывёў сваім ходам... Ну а для катання можа падыйсці і ржавы бранявік пасляваеннага часу, які валуўся без патрэбы на вайсковым палігоне, а цяпер, магчыма, будзе адноўлены. Дарэчы, у планах адрамантаваць і вайсковую кухню ты часу, так што ў наведвальніцкаму будзе магчымасць пакаштаваць сапраўднай франтавай кашы.

Пляцоўка з тэхнікай
За дакам знаходзіцца пляцоўка вайсковай тэхнікі, якую перавезлі сюды ў пачатку года ад музея Вялікай Айчыннай вайны. Праўда, тут ужо няма самалётаў, бо ён «паліцеў» не ў Станькава, а на Баравую, дзе будзе стварацца музей авіяцыі. Іван Волкаў расказаў, што адрозненне гэтай пляцоўкі ад былоўнай — максімальнае выкарыстанне тэхнікі ў яе натуральным умовах:
— Калі каля музея тэхніка стала ў лінейным парадку, то тут мы паспрабавалі прымяніць яе так, як яна выкарыстоўвалася — паставілі танкі і артылерыйскія прылады ў

прысвечаны мытнай справе. Застава і мытна ў перспектыве будуць уваходам у музей, але пакуль з зямлі тырчачы толькі падмурак.
На шляху ад заставы да дака будзе поле з акапі для правядзення вайскова-гістарычных фестываляў. З аднаго боку — нямецкая пазіцыя, з другога — савецкая. Паміж імі — ветка чыгункі. Магчыма нават з вагонамі-цяглушкамі, якія ёсць у фондах музея ВВВ. Побач — франтавая дарога і перезд праз чыгунку. Карацей, як у далёкіх 40-я.

Партызанскі лагер
Недзе за паўкіламетра ад дака, сярэдулю будучага партызанскага лагера. На гэтым месцы сапраўды ў гады вайны жылі партызаны, і перад будаўніцтвам яго месцазнаходжанне ўдакладнялі ў мясцовых жыхароў. Месца ў народзе ўвесь гэты час і называлася «зямлянка». Калі, напрыклад, ішлі ў грыбы, то так і казалі: «Пайду ў зямлянку». А з дарогі на гэтае месца паказвае шыльда «Партызанская зямлянка», якая таксама яшчэ захавалася з савецкага часу.
Большасць зямлянка партызанскага лагера ўжо пабудавана. Усяго іх павіна быць 11, рознага прызначэння — ад жылых да штабных. Асам лагер будзе падзелены на дзве часткі — левую палову зойме напярэдня музейны комплекс, у якім у кожнай зямлянцы будзе адноўлены інтэр'ер і выстаўлена музейная экспазіцыя з сапраўднымі партызанскімі рэчамі. «Мінімум тэксту і максімум прадметаў», як кажа Іван Волкаў. А правы бок будзе арыентаваны на прыём наведвальнікаў, дзе будзе невялікая кавярня, столікі, месца адпачынку і г.д.

Сімвалічнае адкрыццё музейнага комплексу «Старая мяжа» плануецца зрабіць ужо 3 ліпеня. А канчатковае наўвясненне яго экспанатамі і фарміраванне экспазіцыі — справа не аднаго месяца. Напрыканцы спытаў у Івана Волкава, а ў чым жа адрозненне паміж «Старой мяжой» і ўжо дзейнай «Ліній Сталіна» (дарэчы, Іван Уладзіміравіч у свой час прымаў удзел і ў стварэнні «Ліній Сталіна»):
— «Лінія Сталіна» — гэта гісторыка-культурны комплекс, дзе збіраюцца калекцыі па розных напрамках: бранятэхнічна розных перадаў, сучасная авіяцыя, інжынерная тэхніка, фартыфікацыйныя аб'екты, ладзіцца забавляльныя мерапрыемствы і фестывалі. А «Старая мяжа» нашым меней па плошчы і колькасці аб'ектаў, але гэта перш за ўсё — музей, на базе якога будзе разгорнуты адукацыйна-забавальныя праграмы для моладзі і для дарослых людзей. Мы не будзем канкураваць, у нас будуць паралельныя шляхі развіцця.

Мяжа
Сапраўднага савецка-польскага мяжа праходзіла не дакладна на гэтым месцы. Застава стаяла за Дзяржынска, за 15-20 кіламетраў ад месца стварэння музейнай заставы. Па планах, будынак заставы будзе стылізаваны пад польскі фальварак 30-х гадоў, з адпаведным інтэр'ерам і экстэр'ерам, гаспадарчымі пабудовамі, паветца для коней. Побач будзе яшчэ адзін будынак мытні, у якім размесціцца невялікі музей, Павел БЕРАСНЕУ.

Партызанскі рух у Беларусі пачынаўся са стварэння дробных атрадаў. У шматлікіх сутычках з ворагам яны набывалі баявы вопыт, адшліфовалі тактыку партызанскай барацьбы. Амаль у кожнага буйнога злучэння народных месціцка была падзея, якая паслужыла зыходным пунктам сапраўднага станаўлення і баявой загартоўкі. Была такая падзея і ў брыгады спецрызачніцы імёна Калініна, якая дзейнічала на Міншчыне.
...На вялікай прагіле, сярэд вехаў саосаў, білеў кавалак тканіны. Партызанскія дасорныя заўважылі гэту незвычайную пляміну яшчэ здалёк, з павароту ўздоўж лясной дарогі, і прынялі спачатку за гурбо снегу. Але калі пад'ехалі бліжэй, убачылі: гэта быў не снег, а парашут, які павіс на маладых елачках.
Пасля разгрому ворага гарнізона ў Малеім Трасцяцкіх фашысты настойліва населі на атрад, рухаліся па яго слядах, і рэдкі дзень абыходзіўся без сутычкаў з карнікамі. Вос і сёння партызаны ледзь адарваліся ад ворага і рушылі на вёску Каладзіна. Туды паслалі ўсю разведку: на лёгкіх кіравалках, за праграных стаенікам прыгужоным у шэрыя яблыкі, паймаці партызаны Асачны і Мураўскі.
У гэтых амаль бесперапынных баях пільнасць і назіральнасць людзей абастрылася. Яны чуіна рэагавалі на кожны падарожны шум лесу, на кожны незнаёмы прадмет. А тут раптам парашут. Падшывоўкі бліжэй, партызаны выявілі пад шаўковым палотнішчам купала туга набыты брызентавы мяшок. У ім былі савецкія нумары «Правды», каністра са спіртам, кансервы, сухары. Абступішы незвычайна знаходку, партызаны з цікавасцю разглядзілі і багатыя трафеі. Газеты адрэзаў ж пайшлі па руках, але камісар Кім Ляшчынскі сабраў і і сахаў у камандзірскую сумку: для правядзення палітработы, растлумачу ён.
Пад вечар на часовую стаянку атрада ў Русакоўскім лесе пешшу вярнуліся Асачны і Мураўскі. Яны далажылі камандзіру, што ў вёсцы ў іх укралі фуражку. Мясцовыя жыхары казалі, што гэта зрабілі нейкія вайскоўцы, палічышы, што на ёй прыехалі паліцаі. Хлопцы жартавалі, што дэсантнік, пэўна, узялі выкуп за згублены мяшок, які знайшлі партызаны ў лесе. А праз некалькі дзён партызаны сустрапі гэтых вайскоўцаў, пазначілі іх на сваёй фуражцы. Гэта былі дэсантнікі — чырвонаармейцы пад камандаваннем лейтэнанта Уладзіміра Марзэва.

З гэтага часу партызаны і дэсантнікі разам хадзілі на аперацыі, узрывалі чыгуначныя рэйкі, пускілі пад адхон варажыя эшалоны. 5 мая 1942 года аб'ядналіся ў адзін атрад. Камандзірам яго стаў Уладзімір Марзэў, камісарам — Кім Ляшчынскі. Напярэднік Марзэў выклікаў да сябе радчыцу Валючыну Бушуеву і загадаў ёй звязцаца па радыё з Вялікай зямлёй. Ён атрымаў згоду камандавання на злучэнне з партызанам і папрасіў прыслучаць новаму атраду зброю, боепрыпасы, узрыўчатку.
Дзве майскія ночы над Русакоўскім лесам кружылі чырваназорныя самалёты, на водсвёт начных вогніц паляцелі парашуты з дарагімі грузаі. Лясныя салдаты прымалі іх і перапраўлялі на Воўчым востраве, дзе меркавалі абсталяваць свой пастаянны лагер.
Месца для лагера, сапраўды, было ўдалае. Востраў густа зарос вёкавымі дрэвамі, яго паўднёвая частка была пакрыта густым маладым сасоннікам, і там можна было размясціць буданы. Вакол Воўчага расцілаліся цяжкараходныя балоты, што рабіла гэта месца зручным для абароны.
Змораныя штодзённымі клопатамі і бяссоннымі ночамі, партызаны з наступленнем цемры моцна заснулі, удаквашыўшыся то дзе. У часовых буднах, абцягнутых палотнішчам парашуты, прыкрытыя галінамі дрэў, размясцілі медпункт, склад боепрыпасаў, штаб.

У жорсткай рупкальнай сутычцы фашысты былі знішчаны, радыя выраптавана. Гэта, бадай, і было кульмінацыйна бою. Фашысты не маглі прасунуцца ўжо ні на крок і адступілі на самы край вострава, дзе залеглі і акапаліся. Востраў апанавала зацішка. Карыстаючыся ім, Антон Кананчук па загадзе Марзэва залез на існу і агледзеў у бінокль наваколлі. Недалёка ад вёскі Распучэ фашысты ўстанавілі артылерыю, мінамётную батарэю, да пераправы праз балота падхадзілі браневікі.
— Падрытэавацца да атакі! — загадаў Марзэў. Загад пайшоў па ланцугу ад байца да байца. Байцы кінулі наперад. Затрашчалі аўтаматы, загаварылі ручныя кулямёты ў ланцугу атакуючых. З флангу іх падтрымалі станковыя кулямёты. І фашысты не вытрымалі, адкаціліся ў балота. У гэты момант загрукатала варажыя артылерыя і доўга біла па лусты партызанскіх пазіцыяў.
Падчас атакі загінуў Уладзімір Марзэў і быў смаротна паранены Кім Ляшчынскі. Партызаны трымаіся яшчэ суткі і выстаялі. Наступнай раніцай карнікі сабралі забітых і раненых і адступілі. Як паведамілі пасля мясцовыя жыхары, ворагі павезлі 42 трупы і 250 раненых. Партызаны страцілі 4 сваіх таварышаў, 11 байцоў атрымалі раненні.
Гэта быў нялёгкі партызанскі бой, які цянгуўся 36 гады. Але перамога загартавала лясных салдатаў, павысіла іх баявы дух, майстэрства...
Юліян ВЫСОЦКІ.

МАГІЛЁўСКАЯ КРЭПАСЦЬ 1941 ГОДА

Магілёўская бітва! Магілёўскі бастыён! Магілёўская крэпасць! Навуковыя тэрміны, да якіх беларускі гісторыкам даявалася праісці шлях амаль у сям пасляваенных дзесяцігоддзях. Падставі агульнае ў зварот новых навуковых дэфініцый з'яўляюцца нямецкія дакументальныя крыніцы, дакладней — данасены чатырох нямецкіх пяхотных дывізіяў (7-й, 15-й, 23-й і 78-й) VII армейскага пяхотнага корпуса 2-й палывой арміі германскага вермахта, якія на працягу цялага ліпенскага тыдня 1941 г. бесперапынна штурмавалі магілёўскі абаронны плацдарм.
Спярша нам неабходна проста зразацца: на якіх падставах сам праціўнік, скупіўшыся ведучы дзёнікі баявых дзеянняў, характарызуе баявыя дзеянні на магілёўскім плацдарме спачатку як «баі за Магілёў», распачатыя а 14-й гадзіне 20 ліпеня 1941 г. дэвіюма нямецкімі пяхотнымі дывізіямі (7-й і 23-й), якія на працягу сямі дзён штурму набываюць маштаб дакументальна замацаванай «магілёўскай бітвы»? Нагадаю, што па штабным раскладзе на 15 мая 1941 г. нямецкая пяхотная дывізія складала 16860 чалавек, у тым ліку 518 афіцэраў, 2573 унтар-афіцэры і 13667 радавых. Па нашых падліках, з 22.06 да 15.07.1941 г. чатырма дывізіямі былі панесеныя страты агульнай колькасцю 1325 чалавек, з якіх забітымі, параненымі і зніклымі без вестак з'яўляліся 62 афіцэры і 1263 унтар-афіцэры і радавых. У гэтым выпадку што ж насамрэч спыніла амаль цалкам ухамклетваных штабных нямецкіх дывізіяў ў ходзе распачат «наступальнай аперацыі», галоўны сэнс якой для немцаў праз зусім нязначны час вызначаўся адзіным устойлівым выразам «штурм» умацаванага плацдарма Магілёў.

Інакш кажучы, гістарычна перад намі не звычайная абарона дняпроўскага рубяжа пад Магілёвам, а ўнікальная абаронная аперацыя, фактычна першая ўдала арганізаваная без дырэктыў зверху, і па-майстэрску праведзеная ў неймаверна складаных умовах абароннага бітва, для якой не пашкадавалі высокіх ацэнак нават непасрэдна ўдзельнікі таго штурму — камандзіры нямецкіх пяхотных дывізіяў і камандаванне VII армейскага пяхотнага корпуса.
Беларусы першых месяцаў вайны. Большасць з айчынскіх чыгунчоў суднасныя баявыя падзеі пад Магілёвам з устоялівымі назвамі «абарона Магілёва 1941 г.» ці «23-дзённая абарона Магілёва летам 1941 г.». Гэтыя гістарычныя і навуковыя дэфініцыі бяруць свае вытокі ў першых пасляваенных дзесяцігоддзях, калі ў аснове ацэнак баявых падзей павінны былі ляжаць крытэрыі героізму, мужнасці і самаахвярнасці ў імя перамогі. Другі блок баявых падзей уяўлялі паражэнні, непазбежныя чалавечыя страты, палон і іншыя негатывыя вынікі, якія мэтачна кіравана выцягваліся з памяці людзей ці па розных прычынах замоўчваліся.
На сённяшні дзень працяг вывучэння магілёўскай абароны патрабуе крытычнага даследавання ўсяго наўважнага комплексу як айчынскіх, так і замежных дакументальных крыніц.
Асабліва цікавае уяўляюць звесткі з нямецкіх дакументаў пра кліматычныя ўмовы вядзення баявых дзеянняў. У айчыннай гістарыяграфіі гэты фактар фактычна не ўлічваецца. З дакументальных матэрыялаў відаць, што на момант пачатку магілёўскай бітвы надвор'е — тэмпература змянілася ў параўнанні з тым, якое было «гарачым» суботным днём 12 ліпеня 1941 г., калі на паўднёва-заходнім участку савецкай абароны на горад наступалі І нямецкі танкавы батальён. Амаль увесь пяты тыдзень вайны на Магілёўскае існалі дажджы. Асабліва непагадзі распачалася ў сярэдзіне тыдня, калі на працягу трох дзён запар дажджы не спыніліся, было халодна, а ў пятніцу, 25 ліпеня, у другой палове дня быў працяглы ливень. Менавіта такая непагадзі, як нам уяўляецца, у пэўнай ступені паўплывала на далейшы ход абароны горада. З дакументаў VII нямецкага армейскага пяхотнага корпуса вынікае, што з-за непагадзі немцы практычна не маглі выкарыстаць штурмавую авіяцыю для разбурэння з высокім майстэрствам уведзеных абаронных умацаванняў на магілёўскім плацдарме. У данасены камандзіра 23-й нямецкай пяхотнай дывізіі адзначаецца, што густы туман, які стаў у горадзе на Дняпры на зопку 26 ліпеня ў сувязі з вяртаннем шэлага надвор'я, спрыяў таму, што частцы абаронцаў удалося амаль што непрыкметна вырвацца з акружэння горада.
18 ліпеня 1941 г. камандаванне 2-й нямецкай палывой арміі аддае загад VII пяхотнаму корпусу ў такіх умовах пачаць наступленне на Магілёў і фарсіраваць Дняпро 20 ліпеня 1941 г. Выка-

нанне пастаўленай задачы павінны былі забяспечыць дзве нямецкія пяхотныя дывізіі — 7-й і 23-й ставілася задача па штурму паўночна-заходняга, 23-я — паўднёва-заходняга рубяжоў абароны горада, па іх захопу і фарсіраванні Дняпра на працягу толькі другой паловы дня. Момантам пачатку наступлення на Магілёў прызначэная 14-я гадзіна нядзелі 20 ліпеня 1941 г. З дзёнічкі баявых дзеянняў армейскага камандавання відаць, што абаронцы магілёўскага плацдарма з першых гадзін баявых дзеянняў істотна парушылі нямецкія планы, адразу ж спыніўшы, а потым і на цэлы тыдзень затрымаўшы на дняпроўскім рубяжы значныя нямецкія сілы, такія неабходны для разгортвання наступлення на Смаленск і Маскву. Таму 22 ліпеня да ўжо наступных на Магілёў пяхотных дывізіяў VII армейскага корпуса ў поўным складзе была далучана 78-я пяхотная дывізія XII нямецкага корпуса, аперацыйнай задачай якой з'яўляўся штурм горада з поўдня ў напрамку раёна Лулалава. А 23 ліпеня нямецкае камандаванне 2-й арміі пайшоў нават на выкарыстанне стратэгічных рэзерваў — увяліч ў бой свежыя сілы 15-й пяхотнай дывізіі. Менавіта гэты дывізія ажыццяўляла канчатковы захон Магілёва і ліквідацыю супраціўлення яго абаронцаў. Такім чынам, у штурме магілёўскага плацдарма ўдзельнічалі 4 пяхотныя дывізіі 2-й палывой арміі германскага вермахта.

Звесткі з данасены камандзіраў дывізіяў аб разгортванні баявых дзеянняў на асобных участках абароны Магілёва паказваюць высокую ступень баявой гатунасці абаронцаў горада, у першую чаргу — часцей Чырвонай Арміі. Як вынікае з дакументальных крыніц, на лініі наступлення праціўніку сутыкнуўся з эфектыўнай абаронай, з вытанчана і па-майстэрску абсталяванымі абароннымі пазіцыямі, асабліва моцнай сярэдзінай, як і сярэдняе немцы, з'яўляўся амаль непрыступны бастыён — трывала умацаваны лясны ўзлесак. З вярчэння данасены ад 21 ліпеня 1941 г. VII армейскага корпуса камандаванне 2-й палывой арміі вынікае, што 7-й і 23-й пяхотныя дывізіі на працягу двух дзён неспульна вядучы «вельмі упартыя баі». На другі дзень вядзення няспынных баёў корпусу не камандаванне пакідае наступны запіс: супраціўленне перад гэтымі дывізіямі настолькі моцнае і упарты, што ўзнікне сумнеў у магчымасці самастойнага разгрому ворага і ўзяцці плацдарма.
Немцы практычна ва ўсіх знойдзеных намі дакументах адзначаюць, што на шляху наступлення пяхотных дывізіяў «была нечакана выяўлена добра абудаваная сістэма (абаронныя С.Н.) пазіцыі», якую ўдала завяршалі шматлікія і трагна пастаўленыя міныя палі. Дакументы не замоўчваюць тое, што на ўсёй яе рубяжках пад Магілёвам нямецкія пяхотныя палкі былі сустрацены моцным агнявым супраціўленнем: на кожным участку вялікае жорсткасць баі, выкарыстоўвалася самая розная тактыка і абаронцы не думалі здавацца. Паводле тагачасных нямецкіх ацэнак, удзельнікам атакі не ўдалося прымусяць заўважач артылерыю праціўніка, прычым яна была паўсюдна адчуваўшая сваім трыпным агнём. На трэці дзень штурму камандаванне VII армейскага корпуса канстатуе: гэты дзень зноў не прывёў

да канчатковага поспеху. Нягледзячы на герачыня атакі 7-й і 23-й дывізіяў пры моцнай падтрымцы цяжкай артылерыі вораг упарта трымаецца ў выдатна абудаваных палых пазіцыях.
Камандаванне корпуса ў дзёнічкі баявых дзеянняў неаднаразова звяртае ўвагу на адметнае мастацтва ўзвядзення савецкім бокам палых пазіцыяў: савецкія войскі ўмела і упарты абараняюцца, ведучы агонь з добра умацаваных і галоўным чынам замаксіраваных пазіцыяў. На трэці дзень штурму аперацыйным аддзелам камандзіра 23-й нямецкай пяхотнай дывізіі робіцца занаятка ў дзёнічкі баявых дзеянняў: «Вядзенне абароны трэба характарызаваць як выдатнае».

Паводле дзёнічковых запісаў, з першага дня штурму немцамі магілёўскага плацдарма супраціў абаронцаў: кожны куст, кожны ўзлесак і кожную вёску трэба было браць з боем.
Нават кароткія вытрымкі з нямецкіх дакументаў пераказваюць сведчэнне пра тое, што на працягу тыдня байцы Чырвонай Арміі і народнае апалчэнне упарты абаранялі магілёўскі плацдарм, стварыўшы на шляху 7-й і 23-й пяхотных дывізіяў, які пра гэта пішуць самі немцы, амаль непрыступна «крэпасць Магілёў».

У данасены, падрытэаваным праз тры тыдні аперацыйным аддзелам штаба VII пяхотнага корпуса па выніках штурму умацаванага магілёўскага плацдарма, камандаванне корпуса дае не толькі прычыны аналіз аперацыйных дзеянняў 7-й, 15-й, 23-й і 78-й дывізіяў, фіксуечы пры гэтым упартую барацьбу саміх удзельнікаў штурму, якую яны на працягу цялага тыдня мусілі вестці на кожным з рубяжоў абароны магілёўскага плацдарма, але і адзначае асабліва ўспу, вытрымку, стойкасць і цягавіцкасць абаронцаў дняпроўскага рубяжа пад Магілёвам. У дакументах пакінуты наступны радкі: «Плацдарм Магілёў браўся VII армейскім корпусам на працягу сямі дзён з нечакана жорсткай біяй. Гэты штурм уяўляе сабой цалкам завершаную аперацыю, а таму з'яўляецца рэдкай карнічнай асобнай бітвой (выдзелена аўтарам. — С.Н.) армейскага корпуса... Рускі трымаецца да апошняга. Ён зусім не ўспрымальны да баявых дзеянняў на яго флангах і ў тыле. Трэба было з боем браць кожную стралковую ячэйку, кожную супраціўнакву і кулямётную пазіцыю, кожны дом».

Такім чынам, выяўлення намі дакументы не толькі дапаўняюць традыцыйнае апісанне баявых падзей на дняпроўскім рубяжы пад Магілёвам, але і даюць магчымасць убачыць іх ваіцымі прычынніка. Для гісторыка вайны вельмі важна ўлічваць розныя аспекты баявой абстаноўкі і набліжэння да рэальнай сітуацыі, даведваюцца пра фактычныя сілы супрацьлеглых бакоў, удакладніць сапраўдны маштабы і вынікі баявых дзеянняў, даць адказ на пакуль што не вырашаныя пытанні.
Адным з такіх пытанняў, якое да сённяшняга дня застаецца «белай плямай» у беларускай гістарыяграфіі, з'яўляецца даследаванне трагічнага лёсу савецкіх ваеннапалонных, якія трапілі ў ходзе абароны горада ў рукі немцаў. Асобныя спробы айчынскіх гісторыкаў, у прыватнасці магілёўскага даследчыка М. Барысенкі, звярнуцца да гэтай праблемы пакуль што не даюць поўнага уяўлення

пра палон у ходзе абароны дняпроўскага рубяжа пад Магілёвам; без ведання ўсёй праўды пра трагічную долю савецкіх салдатаў і афіцэраў не будзе напісана рэальная гісторыя абароны Магілёва летам 1941 г. Неабоходнасць вывучэння гэтага пытання з'яўляецца асабліва відавочнай у кантэксте друго факта, што ў Магілёве ў час вайны размяшчаліся 8 лагераў для ваеннапалонных. Прычым толькі ў адным з іх — штагу № 313, што размяшчалася ў раёне Лулалава, знаходзілася, паводле айчынскіх дакументаў, звыш 40 тысяч палонных.
Цяпер ваенныя гісторыкі прызначаюць, што для сотняў тысяч воінаў Чырвонай Арміі летнія месяцы 1941-га па тэрыторыі Беларусі з'яўляліся «трагічным летам». Не быў выключэннем у гэтым плане і Магілёў. Паводле падлікаў, праведзеных аўтарам артыкула на падставе выяўленых на гэты момант нямецкіх дакументаў — дзёнічкі баявых дзеянняў 7-й, 15-й, 23-й і 78-й пяхотных дывізіяў, данасены і рапартаў камандавання VII пяхотнага корпуса, а таксама аперацыйных зводчых галоўнага камандавання 2-й палывой арміі германскага вермахта — агульна лічба савецкіх вайскоўцаў, якія на працягу тыдня з 20 па 26 ліпеня 1941 г. трапілі ў нямецкі палон, складала 35031 чалавек, у тым ліку 31 афіцэр Чырвонай Арміі. Нагадаем, што ў сучаснай беларускай гістарыяграфіі прыведзена лічба толькі безваротных страт, але пры гэтым не выдзелены палонныя: паводле падлікаў М. Барысенкі, у Магілёве ў ходзе шматдзённых баёў загінула больш за 15 тысяч воінаў Чырвонай Арміі, без уліку народных апалчэнцаў.

Палон з'яўляўся рэальным фактарам баявых дзеянняў і на магілёўскім участку абароны дняпроўскага рубяжа. Аднак навуковай каштоўнасцю нямецкіх дакументаў пры вывучэнні гэтай старонкі злышчэнасці германскага вермахта можна лічыць не толькі вызначэнне агульнага лічбы савецкіх палонных, але і дэталізаваны пералік вайсковых часцей Чырвонай Арміі, якія бралі непасрэдна ўдзел у абароне горада Магілёва. Па цяперашні час з айчыннай гістарыяграфіі размова ідзе галоўным чынам аб 110-й і 172-й стралковых дывізіях. Зразумела, што звесткі, выяўленыя намі ў нямецкіх дакументальных крыніцах патрабуюць уважанага аналізу, крытычнага падыходу і грунтоўнага даследавання рознымі спецыялістамі. Аўтар артыкула не ставіць перад сабой такой задачы. Асноўнай мэтай з'яўляецца ўвядзенне ў навуковы ўжытак новых архіўных матэрыялаў, якія даюць магчымасць паглядзець на падзеі абароны Магілёва ў 1941 г. з боку праціўніка, што ўяўляецца карысным для стварэння максімальна поўнай і аб'ектыўнай карціны гісторыі Беларусі перыяду Вялікай Айчыннай вайны.

Дзякуючы звесткам з нямецкіх дакументаў беларускія гісторыкі ўпершыню могуць даведацца пра фактычны склад удзельнікаў магілёўскай абароны, удакладніць савецкія вайсковыя часці, што былі сярэд актыўных абаронцаў горада, без выяўлення іх імяў і прозвішчаў. Гэта дапаможа больш асабіста і агульна зразумець трагічнасць і абавязнасць гэтай вайны. Асабліва важна ў гэтым адносінах зразумець трагічнасць і абавязнасць гэтай вайны. Асабліва важна ў гэтым адносінах зразумець трагічнасць і абавязнасць гэтай вайны. Асабліва важна ў гэтым адносінах зразумець трагічнасць і абавязнасць гэтай вайны.

У дакументах пакінуты наступны радкі: «Плацдарм Магілёў браўся VII армейскім корпусам на працягу сямі дзён з нечакана жорсткай біяй. Гэты штурм уяўляе сабой цалкам завершаную аперацыю, а таму з'яўляецца рэдкай карнічнай асобнай бітвой (выдзелена аўтарам. — С.Н.) армейскага корпуса... Рускі трымаецца да апошняга. Ён зусім не ўспрымальны да баявых дзеянняў на яго флангах і ў тыле. Трэба было з боем браць кожную стралковую ячэйку, кожную супраціўнакву і кулямётную пазіцыю, кожны дом».

ронцам Магілёва самую высокую ацэнку, характарызуе яго ўнікальнымі абарончымі баявымі дзеяннямі савецкага боку на магілёўскім плацдарме. Магілёў у выніку упартых баёў з удзелам усіх яго абаронцаў, прадуманых дзеянняў камандавання 61-га стралковага корпуса, удзелу падручна апалячэння, да таго ж ва ўмовах поўнага акружэння і татальнага недахопу боепрыпасаў, з'яўляўся сапраўдным дзяпроўскай цывільнай на шляху чатырох нямецкіх пяхотных дывізіяў, спыненых абаронцамі магілёўскага бастыёна на Дняпры ў час акружэння

Мінскі гарадскі цэнтр нерухомасці
ОАО «ВИТЕБСКОБЛРЕСУРСЫ» (ПРОДАВЕЦ) СОВМЕСТНО
С УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ»
(ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА)

ПРОВОДЯТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже складских помещений с элементами благоустройства, гаражей и иного имущества, расположенного на ул. М. Горького, 197 в г. Витебске, единым лотом. В состав лота входит следующее имущество:

№ п/п	Наименование объектов	Литер.
1.	Капитальное строение с инвентарным номером 200/С-50614 (здание складских помещений) общей площадью 690 кв. м, (год постройки – 1969) в том числе составные части:	В1/к
1.1.	Площадка – 1550 кв. м	А
1.2.	Камень бортовой – 115,15 м	а1
1.3.	Участок ограждения – 7,55 м	61
1.4.	Ворота въездные – 5,9 м	62
1.5.	Участок ограждения – 12,35 м	63
1.6.	Участок ограждения – 2,20 м	64
1.7.	Участок ограждения – 118,3 м	65
1.8.	Участок ограждения – 2,85 м	66
1.9.	Ворота въездные – 5,90 м	67
1.10.	Участок ограждения – 30,35 м	68
1.11.	Калитка – 1,5 м	69
1.12.	Труба дымовая – 1 кв. м	
1.13.	Уборная – 3 кв. м	
2.	Капитальное строение с инвентарным номером 200/С-50616 (здание гаражей) общей площадью 53 кв. м (год постройки – 1993).	
3.	Капитальное строение с инвентарным номером 200/С-59952 (сооружение специализированное энергетическое – электрическая сеть) протяженностью 233,7 м	
4.	Капитальное строение с инвентарным номером 200/С-59951 (сооружение специализированное энергетическое – тепловая сеть) протяженностью 83,1 м	

Земельный участок площадью 0,2681 га, кадастровый номер 24010000003000118 предоставлен в постоянное пользование для содержания и обслуживания существующих зданий по ул. М. Горького, 197 в г. Витебске.

Начальная цена лота – 389 716 740 белорусских рублей без учета НДС.

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, представившие организатору аукциона следующие документы: заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, условиями проведения аукциона; нотариально заверенные копии учредительных документов (для юридических лиц) и свидетельства о регистрации (для физических лиц и индивидуальных предпринимателей); соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); заверенные банком копии платежных поручений, подтверждающих внесение задатка и платы за участие в аукционе в размере 4 базовых величин, а также иные документы в соответствии с условиями проведения аукциона.

Задаток в размере 38 000 000 белорусских рублей и плата за участие в аукционе перечисляются на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, код 153001331, УНП 190398583.

Победителем торгов признается участник, предложивший наивысшую цену за продаваемый объект. Порядок проведения торгов указан в условиях проведения аукциона.

Договор купли-продажи между продавцом и победителем аукциона подписывается в течение 10 календарных дней с даты проведения аукциона. Оплата объекта осуществляется в течение 10 календарных дней с даты проведения аукциона. По согласованию с продавцом возможна рассрочка платежа. Аукцион состоится **06 июля 2009 года** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукцион. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по **02 июля 2009 года** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефоны для справок: (017)227 48 36 – УП «Минский городской центр недвижимости»; (0212)27 23 16 – ОАО «Витебскоблресурсы».

Мінскі гарадскі цэнтр нерухомасці
УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ»
ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже обращенного в доход государства изолированного помещения – гаража № 100 по адресу: г. Минск, ул. Тростенецкая, д. 8А (помещение транспортного назначения общей площадью 17,5 кв. м, инв. № 500/D-40654).

Начальная цена – 8 976 000 белорусских рублей. К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, представившие организатору аукциона следующие документы: заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, условиями проведения аукциона; нотариально заверенные копии учредительных документов (для юридических лиц) и свидетельства о регистрации (для физических лиц и индивидуальных предпринимателей); соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); заверенную банком копию платежного документа, подтверждающего внесение задатка, а также иные документы в соответствии с условиями проведения аукциона.

Задаток в размере 800 000 белорусских рублей перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, бульвар им. В. Мулявина, 6, код 153001331, УНП 190398583.

Победителем торгов признается участник, предложивший наивысшую цену за продаваемый объект. Порядок проведения торгов указан в условиях проведения аукциона.

Оплата объекта осуществляется в течение срока, указанного в протоколе о результатах аукциона. Аукцион состоится **06 июля 2009 года** в 14.30 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукцион. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по **02 июля 2009 года** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. № 6.

Телефоны для справок: (017)227 48 36, 227 40 22.

Факт
ПАСЛЯ ўступлення ў сілу новага ЗАКОНА АБ СМІ ў БЕЛАРУСІ ПЕРАРЭГІСТРАЦЫЮ ПРАЙШЛІ 180 ГАЗЕТ І 126 ЧАСОПІСАЎ

Аб гэтым паведамлілі ў Міністэрстве інфармацыі. Новы закон аб СМІ, у адпаведнасці з якім усе сродкі масавай інфармацыі павінны прайсці перарэгістрацыю на працягу года, уступілі ў сілу з 8 лютага гэтага года. Па стану на 8 лютага ў рэспубліцы ўсяго налічвалася 1 тыс. 314 СМІ, у тым ліку 663 газеты, 594 часопісы, 42 бюлетэні, 6 каталогаў, 9 інфармацыйных агенстваў.

Амаль за 4 месяцы, што прайшлі з моманту ўступлення ў сілу закона, перарэгістраваліся 315 выданняў. Акрамя 306 газет і часопісаў гэта 6 бюлетэняў, 2 каталогаў, 1 інфармацыйнае агенства.

За мінулы перыяд зарэгістраваны 62 новыя сродкі масавай інфармацыі. Гэта 28 газет, з якіх 27 — недзяржаўныя, і 34 часопісы, таксама недзяржаўныя.

Акрамя таго, прайшлі перарэгістрацыю 13 радыёпраграм і 16 тэлепраграм. На момант уступлення ў сілу «Закона аб СМІ» існавала 158 радыёпраграм і 71 тэлепраграма. Зарэгістраваны 2 новыя радыёпраграмы і 4 тэлепраграмы.

УПАКОЎКА І МАРКІРОВАЊЕ ТЫТУНЭВЫХ ВЫРАБАЎ НЕ АДПАВЯДАЕ МІЖНАРОДНАМУ СТАНДАРТУ
Упакоўка і маркіроўка тытунэвых вырабаў, якія вырабляюцца і рэалізуюцца ў Беларусі, не адпавядаюць патрабаванням Рамачнай канвенцыі Сусветнай арганізацыі аховы здароўя па барацьбе супраць тытуну. Пра гэта паведамлілі ў прэс-цэнтры Генеральнай пракуратуры Беларусі.

У прыватнасці, плошча папер-дражных надпісаў аб шкодзе курэння на упакоўцы тытунэвых вырабаў складае менш за 6 %. Нормы Канвенцыі патрабуюць, каб папер-дражны надпіс займаў не менш за 30 % кожнай з вялікіх бакоў пачка (боксы). Генеральны пракурор звярнуўся ў Савет Міністраў Беларусі з прапановай прыняць меры па ліквідацыі парушэнняў нормаў міжнароднага права. А Дзяржаўнаму памежнаму і Дзяржаўнаму мытнаму камітэтам даручыць не дапускаць у рэспубліку імпартныя тытунэвыя вырабы, упакоўка і маркіроўка якіх не адпавядаюць нормам міжнароднага права.

У сувязі з гэтым Генеральны пракурор прапановае Міністэрству ўнутраных спраў актывізаваць практыку прыцягнення асобаў да адміністрацыйнай адказнасці за курэнне ў грамадскіх месцах, Міністэрству аховы здароўя актывізаваць работу па рэальным аказанні медыцынскай і псіхалагічнай дапамогі асобам, якія жадаюць пераадолець тытунэвую залежнасць, Міністэрству адукацыі распрацаваць і ўкараніць адукацыйныя праграмы па прафілактыцы курэння для розных груп насельніцтва, у першую чаргу для моладзі.

Андрэй ЦІХАМІРАЎ:

Сёння ў гэта ўжо цяжка паверыць, але яшчэ дванаццаць гадоў таму Рэспубліка Беларусь мела ўстойлівыя сувязі з расійскімі рэгіёнамі, якія можна было пералічыць на пальцах адной рукі: Масква, Краснадарскі край, Маскоўская, Цюменская і Валгаградская вобласці. А сёння ўжо ўсе шэсць беларускіх абласцей і сталіца краіны звязаныя пагадненнямі аб супрацоўніцтве з 76 з 83 суб'ектаў Расійскай Федэрацыі. Акрамя таго, у Мінску цяпер дзейнічаюць чатыры прадстаўніцтвы расійскіх рэгіёнаў: Масквы, Рэспублікі Дагестан, Краснадарскага краю і Ніжагародскага вобласці. А ў дзесяці рэгіёнах Расіі працуюць аддзелены беларускага пасольства ў гэтай краіне. Якія тэндэнцыі характэрныя сёння для беларуска-расійскага міжрэгіянальнага супрацоўніцтва? З гэтага пытання пачалася гутарка нашага карэспандэнта з першым сакратаром пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь Андрэем ЦІХАМІРАЎЫМ.

— Галоўны акаўнт у міжрэгіянальным супрацоўніцтве нашых краін у апошнія гады робіцца на рэгіёнах гандлёва-эканамічных узаемадзеянняў беларускіх рэгіёнаў з адміністрацыйна-абласцей, краёў і рэспублік Расіі.

РЭГІЁНЫ РАСІІ — У БЕЛАРУСІ
Сумесны беларуска-расійскі інфармацыйна-інтэграцыйны праект Пасольства Расійскай Федэрацыі ў Рэспубліцы Беларусь і рэдакцыі газеты «Звезда»
«ПАЗІТЫЎНАЯ ТЭНДЭНЦЫЯ АПОШНІХ ГАДОЎ — КАНКРЭТНЫ ХАРАКТАР ДАМОЎЛЕНАСЦЫ»

— Якія формы ўмацавання партнёрскіх сувязяў пры гэтым найбольш характэрныя для рэгіянальных кантактаў?
— У ліку найбольш эфектыўных — калектыўныя выставы прадукцыі, што арганізуюцца гандлёва-прамысловымі палатамі, асацыяцыямі прамысловцаў і прадпрыемстваў і аптовых рынкаў. Сталі ўжо традыцыйнымі абмены дэлегацыямі, у склад якіх уваходзяць не толькі чыноўнікі, прадстаўнікі адміністрацый рэгіёнаў, але і дзелавыя людзі, з удзелам якіх праходзяць пасяджэнні саветаў дзелавога супрацоўніцтва, камісіі і рабочыя груп.

— Якія рэгіёны Расіі па выніках мінулага года дасягнулі найбольш высокіх паказчыкаў ва ўзаемным гандлі з Рэспублікай Беларусь?
— Назыву першую дзясятку: Цюменская вобласць, Масква, Маскоўская вобласць, Санкт-Пецярбург,

Рэспубліка Татарстан, Смаленская, Ніжагародская, Самарская, Чалынінская і Свардлоўская вобласці. На іх долю прыпала амаль тры чвэрці ўсяго аб'ёму ўзаемагандлю з беларускімі партнёрамі. Яшчэ ў васьмі рэгіёнах Расіі гэты таварабарот выразіўся велічыняй каля 350 мільёнаў долараў, што пераўтварыла адзін працэнт агульнага расійска-беларускага аб'ёму дзелавога гандлю ў мільёны годзе.

— Калі глядзець на ўсю разнастайнасць форм узаемадзеянняў беларускіх рэгіёнаў з Расіяй, то можна вылучыць чатыры з іх: гандаль таварамі і паслугамі; кааперацыйныя сувязі ў выглядзе стварэння сумесных вытворчых прадукцый; выставава-кірмашнае супрацоўніцтва; навукова-тэхнічнае ўзаемадзеянне ў выглядзе абмену досведам спецыялістаў і ўніверсітэцкіх стажыровак...

— Асабліва важная ў гэтым шэрагу вытворчая кааперацыя паміж суб'ектамі гаспадарання нашых краін. З беларускага боку ў ёй агульнай за ініцыятыўнай тэндэнцыяй такія выдучыя вытворцы, як мінскія аўтамабільныя і трактарныя заводы, «Амкадор», «БелгаўтаМАЗ», «Гомсельмаш», «Белкамунмаш». З расійскага боку ў гэтым сувязі больш за іншых інтэграваны Горкаўскі і Паўлаўскі аўтамабільныя заводы і дзясяткі іншых прадпрыемстваў. Тут варта асабліва падкрэсліць той момант, што ў шэрагу рэгіёнаў Расіі існуе высокая зацікаўленасць у арганізацыі зборачных вытворчых беларускай аўтапрадукцыі, сельскагаспадарчай, дарожна-будавальнай і камунальнай тэхнікі. Аналагічныя праекты прапрацоўваюцца і з расійскімі вытворцамі. У працяг гэтай тэмы значна, што пашырэнне эканамічнага супрацоўніцтва вельмі эфектыўна садзейнічаюць ініцыятывы, звязаныя са стварэннем у расійскіх рэгіёнах беларускіх лагістычных цэнтраў на пастаўках усяго спектру тавараў, што экспартуюцца ў Расію, а таксама дылерскіх сетак і сэрвісных цэнтраў на збыцц і тэхнічным абслугоўванні беларускай прадукцыі машынабудавання.

Прадстаўнікамі ж Расійскай дылерскай сеткі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь з'яўляюцца ўжо згаданыя вышэй Горкаўскі і Паўлаўскі аўтамабільныя заводы. Сваю сістэму аптовых складаў на беларускай зямлі пабудавалі ўжо акцыянернае таварыства «Поўначэраль» і Магнітагорскі металургічны камбінат. Сваю прысутнасць тут пашыраюць таксама расійскія нафтавыя кампаніі «Лукойл», «Раснафта», «ТНК БП».

— Якія рэзервы беларуска-расійскага рэгіянальнага супрацоўніцтва трэба сёння прывесці ў дзейнасць, каб павялічыць у таварабароце долю вынікаў навалягачай і навукаёмкай прадукцыі?
— У апошнія гады ў гэтым кірунку вядзецца актыўная работа. Найбольш прасунутым расійскім рэгіёнам тут з'яўляецца Маскоўская вобласць з навукай сеткай навукагарадоў, дзе на ўзроўні адміністрацыі рэгіёна ўдалося выдубаць сістэму матэрыялі расійскіх кампаній да зацкіаўленага ўзаемадзеяння з беларускімі прадпрыемствамі. Прыкметныя намаганні сілэта ў гэтым напрамку прымаў таксама адміністрацыя Ніжагародскай вобласці і Санкт-Пецярбурга.

— Вядома, што каардынацыю рэгіянальнага дзелавога супрацоўніцтва Беларусі і Расіі ўжо ажыццяўляюць 15 сумесных рабочых груп, камісій і саветаў дзелавога супрацоўніцтва. Што дае дзейнасць гэтых фарміраванняў?
— Пазітыўнай тэндэнцыяй апошніх гадоў у развіцці расійска-беларускіх міжрэгіянальных сувязяў стаў больш канкрэтны характар дамоўленасцяў, якія дасягаюцца. Па выніках Візітаў адзін да аднаго бакі ўсё ў большай ступені насычаюць наяўныя пагадненні аб гандлёва-эканамічным, навукова-тэхнічным і культурным супрацоўніцтве рабочымі пратаколамі і праграмамі дзеянняў, што выказана акрэсленаму характар дзелавога ўзаемадзеяння. У гэтых документах вызначаны канкрэтныя задачы органаў выканаўчай улады, выдучых прадпрыемстваў і арганізацый бакоў па вырашэнні канкрэтных пытанняў у інтэрсах узаемнай інтэграцыі і дасягнення максімальнай аддачы. Дык вось, як правіла, змест гэтых дакументаў спячакі напрацоўваецца менавіта ў сумесных рабочых групах, камісіях і саветах дзелавога супрацоўніцтва.

— У гэтай сувязі можна толькі пажадаць, каб колькасць падобных фарміраванняў да канца гэтага года прыкметна павялічылася. Бо патэнцыял тут проста вялізны...

— Так. Нагадаю, што пагадненнямі аб супрацоўніцтве з беларускімі рэгіёнамі сёння звязаныя 76 суб'ектаў Расійскай Федэрацыі з 83.

Гутарку вёў Барыс ЗАЛЕСКІ.

Саратаўская вобласць

ОАО «ЛИГА»

— лидер среди российских производителей передвижных экологических лабораторий, лабораторной мебели и общелaborаторного оборудования.

Пост экологической передвижной (ПЭП-1-1) для мониторинга атмосферного воздуха

Решаемые задачи
Пост экологической передвижной ПЭП-1-1 предназначен для измерения массовых концентраций и контроля содержания загрязняющих веществ: СО, NO, NO2, SO2, H2S, NH3, O3, пыли в атмосферном воздухе; массовой концентрации предельных углеводородов С1-С10 (суммарно), не предельных углеводородов С2-С5 (суммарно) и ароматических углеводородов (бензола, толуола, этилбензола, ксилолс, стирола) при их совместном присутствии в атмосферном воздухе, воздухе рабочей зоны и промышленных выбросах в соответствии с ПНДФ 13.1.2:3.25-99; массовой концентрации предельных углеводородов С1-С5 и не предельных углеводородов (этена, пропена, бутенов) в атмосферном воздухе, воздухе рабочей зоны и промышленных выбросах в соответствии с ПНДФ 13.1.2:3.23-98; определения атмосферного давления, влажности, скорости и направления ветра; проведения отбора проб воздуха на поглотительные фильтры и барбары, сорбционные трубки для их последующего анализа в стационарной лаборатории на содержание загрязняющих веществ и пыли.

Пост экологической передвижной (ПЭП-1-2) для контроля качества почвы, сточных, поверхностных и грунтовых вод на базе автомобиля «Ford Transit», «ГАЗЕЛЬ»

Решаемые задачи
Пост экологической передвижной (ПЭП-1-2) предназначен для контроля качества почвы, сточных, поверхностных и грунтовых вод и осуществляет следующие виды работ:

- Анализ проб воды (поверхностные, сточные, грунтовые);
- Анализ промышленных стоков;
- Анализ почв;

Оборудование состоит из измерительных приборов, пробоотборников воды и почвы. Для определения других параметров пост может быть оснащен дополнительными измерительными приборами.

Программное обеспечение разработано в соответствии с требованиями GLP и позволяет осуществлять как автоматизированный (по каналам передачи информации), так и ручной ввод аналитических данных. Обладает унифицированным алгоритмом составления формул расчета согласно используемым методикам выполнения измерений.

Экологический пост является универсальной лабораторией для анализа параметров воды: температуры, значения Рн, ХПК, электропроводности, цветности, мутности, запаха, кислотности, жесткости, содержания нитратов, нитритов, хлора, нефтепродуктов, фосфатов, аммония, фенола, меди, железа, сульфатов, хлоридов и др., для анализа параметров почвы: значение Рн, электропроводности, содержания нефтепродуктов, фосфата и др.

Преимуществами лабораторной мебели производства ОАО «ЛИГА» являются:

- Наличие патента на промышленный образец и всех необходимых сертификатов;
- Соответствие всем необходимым требованиям всех нормативных документов, существующих в настоящее время в этой области в России (сан. эпид. требования, требования Гостехнадзора, пожарной службы, охраны труда, техники безопасности и т.д.);
- Использование специальной пылевлагозащитной электроарматуры (IP от 3.4 до 6.5), включая взрывозащитное исполнение;
- Использование специализированной водо- и газозапорно-распределительной арматуры;
- Наиболее низкая стоимость 1 кв. м лабораторной поверхности и 1 куб. м объема хранения.

Предприятие располагает собственными производственными, складскими помещениями и высококвалифицированным персоналом.

В настоящее время ОАО «Лига» стабильно работает с предприятиями на отечественном и зарубежном рынке.

Потребителями нашей продукции являются крупнейшие государственные и коммерческие компании, такие как Лукойл, ТНК ВР, Роснефть, Газпром, Госинспекция по охране окружающей среды, АО ТНК «Казхром» АО «Алюминий Казахстана», «Атырауский НПЗ» Республики Казахстан и многие другие.

Нашы рэкізеты:
410056, Россия, г. Саратов, Мирный переулок, 4.
Тел./факс: +7 8452 50 53 50, 51 73 82, 51 73 84, 51 73 92, 50 84 55.
Email: info@Ligazao.ru http://www.Ligazao.ru

Ветрык і Шустрык,

або Пятачок да пятачок

прызаў, якія падрыхтавалі для гасцей арганізатары. Наведальнікі змогуць пабачыць выступленні спартменаў-коннікаў, напрысутнічаць на конкурсе арацкаў, пабалець на петышных бойках.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

У рамках Беларускага аграрна-прамысловага тыдня прайшоў конкурс-забег парастаў. На дэманстрацыйным полі ААТ «Гатэлаўскае» Мінскага раёна сваіх лешых «бегуноў» прадставілі Барысаўскі свінакомплекс, саўгас «Сож», агракамбінат «Паўднёвы» і «Юблельны». Гэтае спаборніцтва — толькі адзін з сюр-

Мінскі гарадскі цэнтр нерухомасці
УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ»
ПРОВОДИТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже обращенного в доход государства изолированного помещения с инвентарным номером 500/D 718486, расположенного по адресу: г. Минск, ул. Одицова Л.Е., д. 36, корп. 1, помещение 1 Н (административно-торговое помещение общей площадью 344,6 кв. м).

Начальная цена – 1 289 790 000 белорусских рублей.

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, представившие организатору аукциона следующие документы: заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, условиями проведения аукциона; нотариально заверенные копии учредительных документов (для юридических лиц) и свидетельства о регистрации (для физических лиц и индивидуальных предпринимателей); соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); заверенную банком копию платежного поручения, подтверждающего внесение задатка, а также иные документы в соответствии с условиями проведения аукциона.

Задаток в размере 100 000 000 белорусских рублей перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, бульвар им. В. Мулявина, 6, код 153001331, УНП 190398583.

Победителем торгов признается участник, предложивший наивысшую цену за продаваемый объект. Порядок проведения торгов указан в условиях проведения аукциона.

Оплата объекта осуществляется в течение срока, указанного в протоколе о результатах аукциона. Аукцион состоится **06 июля 2009 года** в 15.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукцион. Заявления на участие в аукционе и необходимые документы принимаются по **02 июля 2009 года** до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. № 6.

Телефон для справок: (017) 227 48 36.

Ад маленькага крывасмока — вялікія непрыемнасці

Сярод зялёнага лісця, пышнага кустоўя, густой травы нас можа падпілююваць нябачная небяспека — кляшчы, якія ўжо адкрылі свой «паляўнічы» сезон.

— На сярэдзіну мая, — распавядае этымолог эпідэялэга Рэспубліканскага цэнтра гігіены і грамадскага здароўя Святлана Яшкова, — было зарэгістравана больш за 960 выпадкаў пакусаў кляшчамі людзей, з іх больш за 300 — дзяцей. І хоць у параўнанні з мінулымі годам гэтая колькасць меншая прыкладна на 16 %, аднак сітуацыя трывожная, і звязана яна з павелічэннем колькасці саміх кляшчоў, асабліва ў Брэсцкай і Гродзенскай абласцях. Таму насцярожанасць у людзей павіна быць.

Маленькі клешч можа прынесці вялікія непрыемнасці, у прыватнасці, стаць прычынай заражэння хваробай Лайма, пра якую мы сёння пагаворым. Да заражэння ёй успрымальныя ўсе людзі, незалежна ад узросту і полу. Асабліва рызыкуюць тыя, хто знаходзіцца ў лясной масівацэа, а таксама ў ляспарках і на агародных участках.

Правыя хваробы

Інкубацыйны перыяд хваробы Лайма можа доўжыцца ад 1 да 50 дзён і ўключае ў сябе некалькі стадый. Пры першай стадыі для 40—50 працэнтаў інфіцыраваных на працягу першага месяца пасля ўкусу характэрныя ліхаманка, галаўныя болі, слабасць, болі ў м’яшцах і суставах. Тэмпература цела можа быць высокай — да 39—40 °C. Ліхаманка можа цягнуцца да 10—12 сутак. Асноўная прыкмета, спецыфічная для хваробы Лайма, — эрытэма (мігрыруючая кольцападобная пачырваненне).

Прыкладна ў 20 працэнтаў хворых гэта можа быць адзінай правай першай стадыя хваробы. Спачатку на месцы укусу кляшча ўзнікае чырвоная пляма, якая паступова пашырваецца ўз вусі бакі.

Другая стадыя развіваецца ў 10—15 % інфіцыраваных праз некалькі тыдняў ці месяцаў (звычайна пры адсутнасці адэкватнага лячэння). На гэтай стадыі паражэння сардэчна-сасудзістай сістэма, скура, печынь, вочы, ныркі. З’яўляецца запаленне суставаў, якое нагадвае рэактыўны артрыт. Цяпляць перажываю буйныя суставы (каленныя, плечавыя, локцевыя). Першыя прыкметы артрыту праўляюцца болем у вобласці сустава і абмежаваннем рухомасці. Праціглаецца артрыт ад 8 дзён да 3 месяцаў. Без лячэння хвароба Лайма можа набыць хронічнае цячэнне. А гэта ўжо трэцяя стадыя захворвання. Яна характарызуецца

працягласцю, рэцыдывамі, павышанай слабасцю, галаўным болям, парушэннімі сну, паражэннем розных органаў і сістэм.

Ці можна пазбегнуць хваробы Лайма?

Найбольш дзейсны сродак прафілактыкі хваробы Лайма — захаванне мераў перасцярогі на тэрыторыях, дзе распаўсюджаны кляшчы-пераносчыкі: прымяненне спецыяльных засцерагальных касцюмаў ці прыстасаванага адзення, якое не даць кляшчам матчымасці запаліць за каўнер. Кашуля павіна мець доўгія рукавы, замацаваныя ў запяскі гумкай. Кашулю запраўляюць у штаны, канцы апошніх — у шкарпэткі і боты. Галаву і шыю закрываюць хусткай.

Яшчэ адной мерай прафілактыкі можа быць вакцинацыя. Праводзіцца яна ў тры этапы: першы — восенню (у кастрычніку—пачатку лістапада), другі — восню (у сакавіку—пачатку красавіка). Пасля гэтага ўжо можна смела хадзіць у лес. Праз 12 месяцаў неабходна зрабіць трэцюю прышчэпку, а далей паўтараць вакцинацыю з перапынкам у тры гады. Калі хочаць правесці вакцинацыю сваім дзецям, то абавязкова парайцеся з урачом, бо не ўсе прыпараты аднолькавыя на сваіх уласцівасцях і маюць розныя абмежаванні на ўзросце дзіцяці.

Як правільна выдаліць кляшча?

Калі клешч усё ж укусіў, яго неабходна выцягнуць са скуры. Рабіць гэта трэба максімальна асцрожна. Ні ў якім выпадку яго нельга давіць пазногямі ці піпэтам, расчэсваць і спрабаваць вырваць сілай. У такіх выпадках узнікае вялікая небяспека таго, што клешч упершыню ў арганізм вкляючы парочку сваёй сліны, а разам з ёй і інфекцыю.

Выдаліць кляшча з цела можна, калі каленцў на яго нешта тлуствае, напрыклад, алеі або любы спіртвыя раствар. Затым узяцца за яго ватай і, не спяшаючыся, паспрабаваць выцягнуць яго са скуранаго покрыва. Калі не ўпэўненыя ў тым, што зможаце выдаліць кляшча самастойна, трэба звярнуцца ў бліжэйшы траўмапункт, дзе кляшча выдаліць, а вам зробіць ін’екцыю імунаглобуліну.

Хто лечыць хваробу Лайма?

Пры падазрэнні на хваробу Лайма неабходна звярнуцца да ўрача-інфекцыяніста, каб удакладніць дыягназ і прызначыць спецыфічнае тэрапію. Памятайце, запозненне лячэнне можа быць прычынай вялікіх ускладненняў. Калі ўскладненні развіліся, спатрэбіцца кансультацыя некалькіх профільных спецыялістаў: рэўматолага, кардыёлага і інш.

Вольга ШАЎКО.

Таксіны і шлакі — на выхад!

Штодзень мы ўдыхаем шкідныя рэчывы ад выкапных газаў, прамысловых выкідаў, якія асцяджаю ў тканках арганізма. Высокакаларыйная ежа на скорую руку з фаст-фудаў, якой мы так любім есць пачаставаць, таксама нашпавана таксінамі і мала адпавядае фізіялагічным патрэбам чалавека. Ад таго, што мы лягнемся займацца спортам і больш рухацца, пагаршаецца матарыя кішчэніка. Лекі, якія мы спляшаем прыньць па прычыне і без яе, з’яўляюцца хімічна сінтэзаванымі, з часам назапашваюцца ў арганізме. Усё гэта вядзе да дысбалансу фізіялагічных функцый, парушэння работы лёгкіх, нырач, печані, кішчэніка, скуры, а нягледзячы і да з’яўлення розных паталогій. Галаўны боль, дрэнны апетыт, хуткая стомляльнасць, раздражальнасць, алергічны рэакцыі — гэта яшчэ не поўны «букет» праяў зашлакаванасці арганізма.

Калі органы выдзялення перастаюць спраўляцца і затрымака шкідных рэчываў адбываецца — неабходно дапамагчы арганізму выгнаць яды, але рабіць гэта трэба правільна і з розумам. Дарчы, клізмы, якія сталі апошнім часам такімі папулярнымі пры ачышчэнні арганізма, не дапамагаюць, а наадварот, разбураюць адладжаную сістэму, вымываюць карысную мікрафлору, парушаючы ахоўныя функцыі імунітэту, прыводзяць да узнікнення праблем са стулам. Таму прызначаць такія працэдуры — кампетэнцыя доктара.

Як жа дапамагчы арганізму выгнаць яды? Першанапрш варта змяніць звычкі і перавайі ў харчаванні. Пастарацца збалансаваць, зрабіць больш разнастайным свой рацыён. Для гэтага пачніце ўжываць палобныя расліннай клятчаткаі, прасцей кажучы — агародніны і садавіны. Яны багатыя на пекціны, харчовыя валокны і вітаміны. Гэта тры катэгорыі рэчываў, якія дапамагаюць «звязаць» і выводзіць усё непатрэбнае з арганізма: адсарбавачы таксіны, ліпшыя тлушчы і нават цяжкія металы, паскарваючы іх праходжанне праз органы выдзялення. Акрамя таго, яны пасадзейнічаюць паслабленню стулу, а вітаміны які унікальныя элементы яшчэ і дапамогуць правільна перапрацаваць усё тое, што трапіла да нас унутр праз паветра і ежу, засвоіць карыснае і выгнаць шкіднае. У дзень трэба з’ядаць не менш як 300—500 грамаў такой прыроднай «хуткай дапамогі», каб засмалечыць вышэйзгаданыя вышкі. Прычым агародніну (буракі, капуста, радыска, рызг, гарбуз, кабачкі) можна ўжываць як у свежым, так і ў апрацаваным выглядзе. А гэтым валокны не падвяргаюцца расшчапленню, а вольныя вітаміны могуць страціць свае карысныя ўласцівасці. Але іх недахоп можна смела кампенсавачь свежай садавіной. Асабліва рэкамендуюцца ў гэтым выпадку агрэст, дыня, абрыкосы, яблыкі, інжыр, слівы, чорныя парэчкі, чарнісла. А гароднічнае зялёнае, акрамя вітамінаў і валокнаў, багатае такія і на неабходныя арганізму мікразэлемнты, напрыклад, жэлі, які хром, медзь, марганец, жалеза. У адрозненне ад аптэчных вітаміна-мінеральных комплексаў, карысныя рэчывы ў зяялене, агародніне і садавіне знаходзіцца ў выглядзе арганічных соляў, таму і засвойваюцца чалавекам лепш і хутчэй.

працягласцю, рэцыдывамі, павышанай слабасцю, галаўным болям, парушэннімі сну, паражэннем розных органаў і сістэм.

Найбольш дзейсны сродак прафілактыкі хваробы Лайма — захаванне мераў перасцярогі на тэрыторыях, дзе распаўсюджаны кляшчы-пераносчыкі: прымяненне спецыяльных засцерагальных касцюмаў ці прыстасаванага адзення, якое не даць кляшчам матчымасці запаліць за каўнер. Кашуля павіна мець доўгія рукавы, замацаваныя ў запяскі гумкай. Кашулю запраўляюць у штаны, канцы апошніх — у шкарпэткі і боты. Галаву і шыю закрываюць хусткай.

Яшчэ адной мерай прафілактыкі можа быць вакцинацыя. Праводзіцца яна ў тры этапы: першы — восенню (у кастрычніку—пачатку лістапада), другі — восню (у сакавіку—пачатку красавіка). Пасля гэтага ўжо можна смела хадзіць у лес. Праз 12 месяцаў неабходна зрабіць трэцюю прышчэпку, а далей паўтараць вакцинацыю з перапынкам у тры гады. Калі хочаць правесці вакцинацыю сваім дзецям, то абавязкова парайцеся з урачом, бо не ўсе прыпараты аднолькавыя на сваіх уласцівасцях і маюць розныя абмежаванні на ўзросце дзіцяці.

Як правільна выдаліць кляшча?

Калі клешч усё ж укусіў, яго неабходна выцягнуць са скуры. Рабіць гэта трэба максімальна асцрожна. Ні ў якім выпадку яго нельга давіць пазногямі ці піпэтам, расчэсваць і спрабаваць вырваць сілай. У такіх выпадках узнікае вялікая небяспека таго, што клешч упершыню ў арганізм вкляючы парочку сваёй сліны, а разам з ёй і інфекцыю.

Выдаліць кляшча з цела можна, калі каленцў на яго нешта тлуствае, напрыклад, алеі або любы спіртвыя раствар. Затым узяцца за яго ватай і, не спяшаючыся, паспрабаваць выцягнуць яго са скуранаго покрыва. Калі не ўпэўненыя ў тым, што зможаце выдаліць кляшча самастойна, трэба звярнуцца ў бліжэйшы траўмапункт, дзе кляшча выдаліць, а вам зробіць ін’екцыю імунаглобуліну.

Хто лечыць хваробу Лайма?

Пры падазрэнні на хваробу Лайма неабходна звярнуцца да ўрача-інфекцыяніста, каб удакладніць дыягназ і прызначыць спецыфічнае тэрапію. Памятайце, запозненне лячэнне можа быць прычынай вялікіх ускладненняў. Калі ўскладненні развіліся, спатрэбіцца кансультацыя некалькіх профільных спецыялістаў: рэўматолага, кардыёлага і інш.

ХОЧАШ РАССМЯШЫЦЬ БОГА?

УПАСЦІ — І НЕ РАЗБІЦЦА

Інэса* — асоба моцная, вялавая, харызматычная. Нездарма яе любімай кнігай з’яўляюцца «Знесенія ветрам» Маргарэт Мітчэл, а жаночым ідэалам — яе геранія Скарлет О’Хара.

Яшчэ на парозе самастойнага жыцця яна вырашыла: у яе будзе адно дзіця, дачка. Але яна будзе мець усё! Яна будзе самая разумная, паспяховая, багатая. Маці даць ёй цудоўную адукацыю і пабудуе кватэру ў Мінску.

Кажуць: хочаш рассмяшчыць Бога — раскажы яму пра свае планы.

Не, спачатку усё ішло, як было запланавана. Інэса, прыгожая маладая дзяўчына, пасля каледжа стала працаваць, неўзабаве закахалася ў «першага хлопца» і выйшла замуж. Муж быў пры грашак і пры пасадзе. Маладая сям’я — у іх неўзабаве нарадзілася дачка Даяніла — жыла ў дастатку, ні ў чым сабе не адмаўляючы.

— *Калі я з’яўляю на сьце рапейшю, мне становіцца страшна. Я, шырока рэлігійнай сямі, перастала хадзіць у касцёл — муж лічыў, што гэта зборшыцца для няўдачнікаў. Маючы усё, не разумела, што нехта можа адмаўляць сабе ў самым неабходным, недацяджа, не мець чаго апрагнуць. Напаўна, трэба было усё страціць, каб зразумець сутнасць жыцця. І каб я не атрымала гэты ўрок, нічога б з мяне не атрылася...*

— *Калі я з’яўляю на сьце рапейшю, мне становіцца страшна. Я, шырока рэлігійнай сямі, перастала хадзіць у касцёл — муж лічыў, што гэта зборшыцца для няўдачнікаў. Маючы усё, не разумела, што нехта можа адмаўляць сабе ў самым неабходным, недацяджа, не мець чаго апрагнуць. Напаўна, трэба было усё страціць, каб зразумець сутнасць жыцця. І каб я не атрымала гэты ўрок, нічога б з мяне не атрылася...*

Усё знікла ў імгненне вока: сям’я, грошы, волянае жыццё. Муж пакінуў іх і пайшоў жыць да іншай жанчыны. Яна засталася з дачкой практычна без сродкаў для існавання — яе зарплаты не хапала нават на самае неабходнае. Знаёмыя, якія раней ні ўміхаліся і раскланьваліся пры сустрэчы, на рынку, уплываючы месца працы яе мужа, аддавалі упадаючымі ёй рэч за паўцены ці ўвогуле дарылі, перасталі вітацца. Крызіс быў і матэрыяльны, і душэўны, ішыць больш цяжка ад таго, што падаць даявольска з неймавернай вышыні. Некалькі джоўр запар яна брала ўсёе свое адпачынак і ехала ў калгас, каб падзарабіць якую капейчыну на бульбе. Часам вечаарамі проста чкала, калі разьдзіць выпіхоў ў калідоры іх ітэрната, каб сабраць падскоквілі ўверх...

Іван вярнуўся з войска. Доўга не мог знайсці сабе нармальную работу, працаваў цяжка і ў вельмі смешную зарплату. Яны дабудоўлялі дом — і зноў даводзілася эканоміць... — *Пра другое дзіця я нават не марыла. Але заўсёды лічыла: дзячці павіна быць столькі, колькі дае Бог. І потым, я ўзвяхжыла, што Дана расце разумнай, самадастатковай, упэўненай у сабе дзяўчынкай — гэтыя якасці я выхоўвала ў ёй з маленства. Але ёй не хапае пачуццёвасці, суперэабячвання, спакушвання да тых, што побач — бо побач няма таго, каго трэба любіць, ад кім клапаціцца. Што мы яе абдымаем любоўю — не той, што даюць ёй, а той, што можа аддаць яна. І тады нарадзіўся Улад...*

— *Аднойчы я зразумела, што ў мяне два шляхі. Адзін — лёгкі, зручны — уніз: сяброўкі, бутэлька, пашкадуцце мяне, няшчасную. Другі — наверх, цяжка, пад зайздрослівымі позіркамі — у нас жа заўсёды больш любіць убогіх і абяздоленых, якім так прымяна паспяхуець, чым паспяховых і незалежных — такіх выклікаюць зайздросць і раздражненне. І вось тады я вырашыла, я не дастану радасці спачувачь мяне. Я ўсяго дасягну. Атрымаю вышэйшую адукацыю. У мяне будзе вялікі прыгожы дом. Мая дачка будзе жыць у дастатку, і яе будучь сямья прыгожыя рэчы і бліскаўца будучыня. У мяне будзе усё! У той час мне вельмі дапамог ксёндз Мікалай, які працаваў тады ў нашым касцёле. Ну і, вядома, мае бацькі. І бабця, Ірына Іванавна, якая для мяне — няўрачыва сяброўка.*

Першым крокам па выцяганні сабе з дэпрэсіі сталі вадзіцельскія курсы. Затым Інэса паступіла ў Інстытут кіравання і прадырмаўналіцтва. Аплцацца за вучобу і ўмудрацца адкладваць са сваёй невялікай зарплаты хоць па некалькі долараў на блякітую марку пра будучы дом. Расціла дачку. Яна кі-

— *Усё падзе і героі спраўдзіны, імёны — таксама, не называючы толькі прозвішчы сямі і дзіцяці па зразумелай прычыне.*

улася ў жыццё, як у вір, галавой — каб не засмактала балота...

І ТАДЫ НАРАДЗІЎСЯ УЛАД...

А потым у яе жыцці з’явіўся Ваня...

— *Мне заўсёды падабаліся хлопцы, намнога старэйшыя за мяне. З аднагодкамі мне было нецякава, я не ведала, пра што з імі гаварыць. Калі б мне хто сказаў, што ў мяне будзе муж на тры гады маладзейшы — нізаовшта не паверыла б...*

...Хочаш рассмяшчыць Бога... Маладога хлопца не спыніла ні тое, што ў яе пашпарце ўжо два штампамі — аб шлюбe і разводзе, ні што Інэса старэйшая за яго, ні што ў яе падростае дачка. А яе падкупіла тое, як ён ставіцца да яе. І найперш — да Даны. Дзяўчыны было лёгка, камфортна, радасна побач з ім. І гэта вырашыла усё.

Яны паханіліся. І вана, які толькі занячы ўніверсітэт, забралі ў армію. І зноў — адна, зноў — эканомія на ўсім, марна пра дом — цяпер ужо для іх сям’і, вучоба.

Бог умее не толькі смяяцца з нашых планаў. Ён яшчэ вядзе нас па жыцці — менавіта ў тым напрамку, які патрэбна, які спраўдны, а не па той дарозе, якая можа падацца табе, аслепленаму ўяўнымі каштоўнасцямі, шляхам радасці і шчасця.

Здаецца, яны ўжо знайшлі прыдатны дом — ну хай сабе не зусім такі, пра які марылі, але зусім прыстойны, але усё нешта не складалася... А потым гаспадыня і ўвогуле ім адмовіла... Здавалася, мара разбілася, як хрустальныя келіх...

Але ў той самы момант яны даведаліся, што ў Астрыцы прадаецца двухпавярховы недабудаваны дом. Крэдыт, які дазваляла Інэсе ўзяць яе зарплату на новай, больш высокааплатай працы, не хапала да яго цаны на 4 тысячы долараў. І роўна столькі, калейка ў капейчы, яна паспела набіраць за гэтыя гады змагання з лёсам. Дом яны купілі і — літаральна праз два месяцы з неймаверна вышыні. Некалькі джоўр запар яна брала ўсёе свое адпачынак і ехала ў калгас, каб падзарабіць якую капейчыну на бульбе. Часам вечаарамі проста чкала, калі разьдзіць выпіхоў ў калідоры іх ітэрната, каб сабраць падскоквілі ўверх...

Іван вярнуўся з войска. Доўга не мог знайсці сабе нармальную работу, працаваў цяжка і ў вельмі смешную зарплату. Яны дабудоўлялі дом — і зноў даводзілася эканоміць... — *Пра другое дзіця я нават не марыла. Але заўсёды лічыла: дзячці павіна быць столькі, колькі дае Бог. І потым, я ўзвяхжыла, што Дана расце разумнай, самадастатковай, упэўненай у сабе дзяўчынкай — гэтыя якасці я выхоўвала ў ёй з маленства. Але ёй не хапае пачуццёвасці, суперэабячвання, спакушвання да тых, што побач — бо побач няма таго, каго трэба любіць, ад кім клапаціцца. Што мы яе абдымаем любоўю — не той, што даюць ёй, а той, што можа аддаць яна. І тады нарадзіўся Улад...*

— *Аднойчы я зразумела, што ў мяне два шляхі. Адзін — лёгкі, зручны — уніз: сяброўкі, бутэлька, пашкадуцце мяне, няшчасную. Другі — наверх, цяжка, пад зайздрослівымі позіркамі — у нас жа заўсёды больш любіць убогіх і абяздоленых, якім так прымяна паспяхуець, чым паспяховых і незалежных — такіх выклікаюць зайздросць і раздражненне. І вось тады я вырашыла, я не дастану радасці спачувачь мяне. Я ўсяго дасягну. Атрымаю вышэйшую адукацыю. У мяне будзе вялікі прыгожы дом. Мая дачка будзе жыць у дастатку, і яе будучь сямья прыгожыя рэчы і бліскаўца будучыня. У мяне будзе усё! У той час мне вельмі дапамог ксёндз Мікалай, які працаваў тады ў нашым касцёле. Ну і, вядома, мае бацькі. І бабця, Ірына Іванавна, якая для мяне — няўрачыва сяброўка.*

ДАМОЎ ВЯРНУЛІСЯ З УСІМІ ТРЫМА...

Калі Уладу споўніўся годзік, Інэса і Ваня вырашылі, што яму патрэбна браць. Да таго часу дом яны дабудоўлялі, у Вані з’явілася нармальная праца. Інэса з’явілася прынацацца, дасягнула таго ўзроўню прафесіяналізму, калі можна выбіраць працу і зарплату, у сям’і быў дастатак.

Жадане ўвогуле звычайнае. Але яны знайшлі для яго ахвільчэння дваюлі арыгінальнае рашэнне: вырашылі, што трэба ўзяць у сям’ю некага з тых дзяцей, пра якіх гавораць: сіроты пры жывых бацьках.

— *Нас чаццэ п’яваюць: навошта вам усё гэта? Хатылі дзіцяці — нарадзілі б сваіх, маладыя ж яшчэ,*

здаровыя. Але нарадзіць — гэта не тое. Мы хацелі дапамагчы некаму з тых дзяцей, каго пакрыўдзіў лёс. Даць ім шанц, магчымасць выкараскацца, не прапасці ў гэтым свеце. Пра такіх дзяцей часта пішуць у газетах, паказваюць па тэлебачанні. Заўсёды пачытаеш, паўддыхаеш, паспачуваеш, паспаздзяхсясся, і знойдзешца добрае сэрца... І перагортнеш старонку...
І аднойчы мяне ўзяла злосьць на саму сябе: ах, якая ты добранькая — можа, хто і знойдзецца... А вось ты сама — ты змагла б? Дапамагчы хоць каму, хоць аднаму з іх?

Патрэбная кніга, артыкул, чалавек заўсёды прыходзяць у патрэбны момант. Якрэз тады, як Інэса з Іванам «саспелі» для свайго неардынарнага рашэння, у раённай газеце «Астровецкая праўда» з’явіўся артыкул пра траіх выхаванцаў мясцовага сацыяльнага прытулку пад традыцыйнай для гэтай газеты рубрыкай «Знайдзі мяне, мама» — дзвюх сястрычак і брацка.

Пра тое, каб узяць у сям’ю ўсіх траіх, не магло быць і размовы. Яны хацелі толькі хлопчычка, брата для Улада...

...Хочаш рассмяшчыць Бога...

Спачатку аднаго Ігара ім аддаваць адмовіліся — нельга разбіваць сям’ю, бярыце ўсіх траіх. «Ні завошта!» — сказала Інэса, і яны вярнуліся дамоў. Праз нейкі час ім зноў патэлефанавалі: забарыце хоць Ігарка. Для старэйшай, Эрыкі, таксама быццам бы знаходзіцца прыёмная сям’я, а сярэдняю, Карыну — што ж рабіць? — трэба афармліць у дзіцячы дом...

— *Разумевце, я адчула перад гэтай незнамай мне дзяўчынкай, Карынай, незразумелае пачуццё вiны. Што вось мы з-за нейкіх сваіх інтарэсаў не возьмем яе ў сям’ю, малую аддзядуць у дзіцячы дом — і што ведае, як складзецца яе лёс? А мы — мы маглі ёй дапамагчы — і не схачелі. Але ж на другой палове шляху — двое чужых дзяцей... Гэта ж не кацыянты, гэта асобы — са сваім характарам, спадчыннасцю — не самай лепшай. Страшнавата... Паўночы мы прагаварылі з Ванем, узважалі ўсе «за» і «супраць». І усё-такі расшыліся забраць і Карыну.*

А калі яны прыехалі ў прытулак, аказалася, што людзі, якія хацелі ўзяць у сям’ю старэйшую, Эрыку, адмовіліся ад свайго першапачатковага рашэння...

Што было рабіць? Яна сказала мужу: «І вы мучыцца — ты і вырашай». Ён вырашыў — дамоў вярнуліся з усімі трыма.

«ТОЛЬКІ НАЗАД НЕ АДАВАЙ!»

— *Калі мы прымалі гэтае рашэнне, мы, вядома, раініся з Даянілай. Дана доўга разважала, а потым спытала: «А ты не станеш мяне менш любіць, калі з’явіцца гэты дзедзіць?» Я адказала чышра — я заўсёды стараюся быць шчырай з усімі, у тым ліку і з дзецьмі — што ніколі не змагу любіць іх так, як сваіх дзяцей. Я буду іх шкадаваць, я папаціцца, дабаць пра іх будучыню, але гэта — іншае. І гэта — праўда, я не хачу крывіць душу...*

— Што было самам цяжкім? — перапытвае Інэса і на хвіліну змаўчае, вяртаючыся думкамі на год назад. — Прынцып іх такімі, якія яны ёсць. Бо, што граху таіць, напузна, усё прыёмныя бацькі прыдумваюць сабе гэтых хэрвіччыхаў з крыльца мяні, якія зараз з’являюць у сям’і... А яны — зусім не гэтыя. Як, зрэшты, і ўсё дзеці. Але гэтыя — асабліва. Як успомню, як яны з’явіліся ў нас вясной мінулага года... У нейкіх дзікіх лаханках. Карына з неваарагоднай хлапчучковай стрыхкай. Ігар не разумее, што такое хадзіць у прыбральнаю — не таму, што быў хворы, а таму, што не лічыў патрэбным адрывацца ад глыбні ці ежы для гэтага занятку. Яны ніяк не мар-

ЛЮСТЭРКА 7

4 чэрвеня 2009 г. **ЗВЯЗДА**

— *Часам нашкодзіць каторы, разлукою, стану сваярыца: «За-раз адлучуца, — кажу. — Ці назад у прытулак адвезу?» — Ты лепш на-бі мяне, мамачка, — проці тады Ігар. — Моцна-моцна. Можаш нават крапівоў. Ці палкай. Толькі назад не аддавай!» Я часам думаю: што ж ім давалося перажыць, вытрываць, калі для іх вяртанне ў прытулак — такое страшнае пакаранне?*

А яшчэ большае — у былоую сям’ю. Аднойчы Эрыку сустрэла ля школы старэйшая сястра — яна, па сутнасці, была адзіным чалавекам у іх ранейшай сямі, што хоць неяк, як дазвалялі ёй уласныя дзіцячыя сілы і магчымасці, старалася накарміць і даглядзець шматлікую малечу. Толькі яе, а не «былую маму» — гэтыя словы Эрыка выяўляе з некатарай запінай — успамінаюць яны з цеплыя і тым не менш, калі дзяўчынка ўбачыла сястру, якая чкала малую ля школы, пачула яе голас, то рас-плакалася і бгом кінулася да мамы на работу. «Там Сандра!» — калючы запінай, выпаліла з парога. «Ну і што? — пастаралася супакоіць яе мама. — Не бойся, я нікому ваў нас не аддам. А Сандра, ты ж расказвала, клапацілася пра вас. Ці ты забыла?» «Я не хачу гэта помніць, — з дарослай сур’ёзнасцю адрэзала Эрыка

